

T.C.
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ
PATENT DAİRESİ BAŞKANLIĞI

UZMANLIK TEZİ

AVRUPA BİRLİĞİ VE
TÜRKİYE'DE KOBİ-
PATENT İLİŞKİSİ

HAZIRLAYAN:
MEHMET FUAT MORGÜL

ANKARA
EKİM, 2003

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	1
GİRİŞ.....	2
<u>BÖLÜM I : TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KOBİ'LER- GENEL DURUM</u>	
I-1- AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DE KOBİ TANIMLARI	
I-1-1-Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ).....	4
I-1-2-Küçük işletmeler.....	4
I-1-3-Mikro işletmeler.....	4
I-2 - AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KOBİ YAPISI	
I-2-1-Genel.....	6
I-2-2-Avrupa Birliği'nde KOBİ'lerin Sayısal Dağılımı.....	6
I-2-3-Avrupa Birliği'nde KOBİ'lere İlişkin Ekonomik Veriler.....	7
I-3- TÜRKİYE İMALAT SANAYİSİNDE KOBİ TANIMLARI.....	8
<u>BÖLÜM II :TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KOBİ'LER- TEKNOLOJİ VE SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI</u>	
II-1- KOBİ'LER VE YENİLİK (İNOVASYON).....	10
II-2- KOBİ'LER VE SİNAİ MÜLKİYET KORUMASI.....	12
II-2-1-İş Ortamında Sınai Mülkiyet.....	13
II-2-2-WIPO'nun KOBİ Faaliyetleri.....	14
II-2-3-Sınai Mülkiyet Koruması ile Rekabetçiliğin Geliştirilmesi.....	14
II-2-4-Etkin Sınai Mülkiyet Yönetimi.....	15
II-2-5-KOBİ Gelişim Projesi.....	16
II-3 - KOBİ GELİŞİM PROJESİ - 1. KOBİ KURULTAYI ODAK GRUP TOPLANTISI SİNAİ MÜLKİYET KORUMASINA İLİŞKİN KISIM	
II-3-1-TPE'nin İşletmelere Yönelik Hizmetleri.....	17

II-3-2-Türkiye’de KOBİ’lerin Sınai Mülkiyete İlişkin Sorunları (Kurumlardan Gelen Görüşler).....	17
II-3-3-Önerilen Çözümler.....	18

BÖLÜM III : AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE’DE KOBİ-PATENT İLİŞKİSİ

III-1-GİRİŞİMCİLİĞİ VE REKABETİ ARTIRMAYA YÖNELİK FAALİYET PLANININ UYGULANMASINA İLİŞKİN RAPOR-27/10/2000

III-1-1-Araştırma ve Yenilik.....	19
III-1-2-BELÇİKA.....	20
III-1-3-DANİMARKA.....	22
III-1-4-ALMANYA.....	25
III-1-5-YUNANİSTAN.....	26
III-1-6-İSPANYA.....	27
III-1-7-FRANSA.....	29
III-1-8-İRLANDA.....	31
III-1-9-İTALYA.....	33
III-1-10-LÜKSEMBURG.....	34
III-1-11-HOLLANDA.....	35
III-1-12-AVUSTURYA.....	36
III-1-13-PORTEKİZ.....	37
III-1-14-FİNLANDİYA.....	38
III-1-15-İSVEÇ.....	40
III-1-16-BİRLEŞİK KRALLIK.....	41
III-1-17-AVRUPA KOMİSYONU / KONSEY / AVRUPA PARLAMENTOSU.....	42
III-2 - CC BEST RAPORU- TÜRKİYE.....	44
III-2-1-ARAŞTIRMA VE YENİLİK	
III-2-1-1-Devlet Yardımları Kapsamında Sağlanan AR-GE Destekler.....	44
III-2-1-2-Ülkemizde KOBİ’ler Tarafından Patent Kullanım Düzeyi....	45
III-2-2-EN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ.....	46

III-3 - AVRUPA'DAKİ ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE KOBİ'LERE YÖNELİK PATENT POLİTİKALARI

III-3-1-İSVİÇRE.....	47
III-3-2-AVUSTURYA.....	47
III-3-3-POLONYA.....	47
III-3-4-İRLANDA.....	48
III-3-5-SLOVAKYA.....	48
III-3-6-ALMANYA.....	48
III-3-7-FRANSA.....	49
III-3-8-NORVEÇ.....	49
III-3-9-BELÇİKA.....	49

III-4- EN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

III-4-1-Danimarka Buluş Merkezi - Gelişimci fikirlerin yaratılması ve ticarileştirilmesi.....	50
III-4-2-Danimarka Patent ve Marka Ofisi-KOBİ'lerin sınai mülkiyet sistemini kullanmalarına yardımcı olunması.....	51
III-4-3-Garching Innovation'da Teknoloji Transferi.....	52
III-4-4-PATLIB Bilgi Ağı - Avrupa Patent Ofisi.....	53
III-4-5-İtalyan Ticaret Odaları.....	54
III-4-6-INSTI Projesi (Almanya).....	55
III-4-7-Fin Buluşları Derneği - Yeniliğin Teşvik Edilmesi.....	56
III-4-8-İsviçre Sınai Mülkiyet Federal Enstitüsü'nün Birleşik Stratejik Karar Alma Konusunda Destekleyici Yeni Araştırma Hizmetleri.....	58
III-4-9-Enterprise Ireland - Sınai Mülkiyet Destek Planı.....	60
III-4-10-Yenilik Acentesi (Avusturya).....	61

BÖLÜM IV : ÇEŞİTLİ BAŞARI HİKAYELERİ

IV-1-DÜNYANIN ÇEŞİTLİ YERLERİNDEN BAŞARI HİKAYELERİ

IV-1-1-MORİTANYA.....	64
IV-1-2-AVUSTURALYA.....	66
IV-1-3-DANİMARKA.....	67
IV-1-4-HIRVATİSTAN.....	68

IV-1-5-SALVADOR.....	68
IV-1-6-AVUSTURALYA.....	69

BÖLÜM V : TEKNOLOJİ ALANINDA KOBİ'LERE DESTEK PROGRAMLARI

V-1-AB İŞLETMELER ÇOK-YILLI SÖZLEŞMESİ.....	70
V-2-AB KÜÇÜK İŞLETMELER SÖZLEŞMESİ.....	74
V-3-ARAŞTIRMA-GELİŞTİRME DESTEKLERİ	
V-3-1-KOSGEB AR-GE DESTEKLERİ.....	76
V-3-2-TÜBİTAK-TİDEB AR-GE DESTEKLERİ.....	76
V-3-3-EUREKA-TÜRKİYE.....	77
V-3-4-TÜRKİYE TEKNOLOJİ GELİŞTİRME VAKFI (TTGV).....	78
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	80
KAYNAKLAR.....	83

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Avrupa Birliği ve Türkiye’de, KOBİ’lerin sınai mülkiyet ve özellikle de patent koruması ile olan ilişkilerini ortaya çıkarıp; bu durumun, özel anlamda KOBİ’lerin ve genel anlamda da ülkelerin gelişimlerine yansımalarını sunmaktır.

Güçlü bir patent koruması stratejisinin işletmelere sağlayabileceği katkılar başarılı uygulama örnekleri ile birlikte verilecektir. Bu sayede ülkemizdeki KOBİ’lerin, patent korumasının kendileri için ne anlama geldiğini ve teknolojik gelişimlerini korumanın en iyi yolunun patent koruması olduğunu daha iyi kavrayabilmelerine yardımcı olunması düşünülmektedir.

Yukarıda belirtilen amaca yönelik olarak bu çalışmada, patent korumasının önemi ve bu korumanın elde edilmesinin işletmeleri ne şekilde geliştireceği araştırılmış, dünya çapında iyi uygulamalar göz önüne alınarak ülkemiz KOBİ’leri için bu yönde yapılması gerekenlerin ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır. Çalışmanın KOBİ’ler için, kendi alanında bir rehber niteliği taşıması umulmaktadır.

GİRİŞ

Ülke ekonomisinin ve sosyal yapısının temelini oluşturan küçük ve orta ölçekli işletmeler; içinde bulunduğumuz dönemde bir yandan üretmek ayakta kalabilme mücadelesi verirken, diğer yandan da sınırların kalktığı ve bilgi teknolojilerinin mesafeleri yok ettiği çetin rekabet ortamında dünyanın öbür ucundaki rakipleriyle rekabet etmek durumundadır.

Üyeliğine adaylık sürecinde bulunduğumuz Avrupa Birliği, küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmesi ve desteklenmesi için yoğun bir çaba harcamakta, sürekli olarak yeni politika ve stratejiler üretmektedir. Ülkemiz de, bu yöndeki çabalara diğer aday ülkelerle birlikte katkıda bulunma ve ortaya çıkacak sonuçları değerlendirip uygulama eğilimindedir.

Bu bağlamda Türk Patent Enstitüsü'nde çalışan bir patent uzman yardımcısı olarak ben de, bu süreçteki çabalara "*Avrupa Birliği ve Türkiye'de KOBİ-Patent İlişkisi*" isimli tez çalışmamla katkıda bulunabileceğimi umuyorum.

Söz konusu çalışmamın ilk bölümünde AB ve Türkiye'deki KOBİ'lerin genel durumuna bakılacak ve bu bağlamda öncelikle, mevcut KOBİ tanımları sunulacaktır. Ardından AB'deki KOBİ'lerin yapısı rakamlarla gösterilecek ve bunların ekonomik yansımaları sunulacaktır. Genel anlamda ülke bazındaki KOBİ rakamları da yine bu bölümde sunulacaktır. Bölümün sonunda ise Türkiye imalat sanayisinde geçerli KOBİ tanımları verilecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, yine Türkiye ve AB'deki KOBİ'ler, teknolojik açıdan incelenecek, teknolojilerini korumada sınai mülkiyet korumasından faydalanma durumları ortaya çıkarılacaktır. Bu bağlamda ilk olarak KOBİ'ler için yenilik ya da teknolojik gelişimin anlamı tartışılacak ve buna ilişkin programların faydaları ve sınai mülkiyet korumasının genel sorunları sunulacaktır. Ardından da KOBİ'ler için bu korumanın anlamı ve etkin sınai mülkiyet koruması konularına değinilecektir. *KOBİ Gelişim Projesi-1. KOBİ Kurultayı Odak Grup Toplantısı* 'ndaki sınai mülkiyet korumasına ilişkin kısmın sunulması ile bu bölüm de sonlandırılmış olacaktır.

Üçüncü bölümde, AB ve Türkiye'de KOBİ patent ilişkisinin irdelenmesi amacıyla ilk olarak, *Girişimciliği ve Rekabeti Artırmaya Yönelik Faaliyet Planı'nın Uygulanmasına İlişkin*

Rapor'da yer alan AB üye ülkelerinin genel ekonomik durumları ve bunların, araştırma ve yenilik ile KOBİ'ler tarafından patent kullanımı alanlarında buldukları konum sergilenecektir. Avrupa Komisyonunun bu alanlardaki çalışmalarının sunulmasının ardından da söz konusu faaliyet planının Türkiye yansıması olan *CC BEST Türkiye Raporu*'nun ilgili kısımları sunulacak, böylece AB üyesi ülkelerin uygulamaları ile ülkemizin uygulamalarını karşılaştırmak mümkün olacaktır. Ayrıca, Avrupa'daki çeşitli ülkelerde KOBİ'lere yönelik patent politikaları da bu bölümde verilecektir. Bu bölümün sonunda ise araştırma ve yenilik ile patent koruması alanlarındaki destek programları konusunda Avrupa'daki en iyi uygulamalara ilişkin örnekler sunulacaktır.

Dördüncü bölümde, dünyanın çeşitli bölgelerinden, patent koruması ve bunun etkin kullanımı aracılığıyla elde edilen büyük başarılarla dair örnekler verilecektir. Bu sayede, patent koruması yönündeki girişimlerin tüm faydaları da örneklerle gözler önüne serilmiş olacaktır.

Beşinci bölümde, KOBİ'lere yönelik teknoloji destek programlarının tanıtılmasına çalışılacaktır. Bunun için ilk olarak AB İşletmeler Çok-Yıllı Programı ve ardından da AB Küçük İşletmeler Sözleşmesi'nden bahsedilecektir. Bunları takiben Türkiye'de AR-GE desteklerine ilişkin programlardan söz edilecektir.

Tüm bu bölümlerin ardından, çalışmanın sonucuna ilişkin yorumları ve bir takım önerileri içeren bir kısım ile tez çalışması sonlandırılacaktır.

BÖLÜM I TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KOBİ'LER- GENEL DURUM

I-1 - AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DE KOBİ TANIMLARI

I-1-1-Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ):

- 250 kişiden az işçi çalıştıran,
- yıllık satış cirosu 40 milyon €'yu geçmeyen veya arsa ve bina hariç mevcut sabit sermaye tutarı, bilanço net değeri itibariyle 27 milyon €'yu geçmeyen,
- üçüncü paragrafta tanımlanan 'bağımsızlık' kriterine uygun olan, işletmelerdir.

I-1-2-Küçük işletmeler:

- 50 kişiden az işçi çalıştıran,
- yıllık satış cirosu 7 milyon €'yu geçmeyen veya arsa ve bina hariç mevcut sabit sermaye tutarı, bilanço net değeri itibariyle 5 milyon €'yu geçmeyen,
- üçüncü paragrafta tanımlanan 'bağımsızlık' kriterine uygun olan işletmelerdir.

Bağımsız işletmeler, sermayesinin ya da hisse senetlerinin %25 veya daha fazlası bir işletme tarafından üstlenilmemiş olan veya sermayesi, "küçük ve orta büyüklükteki işletme" tanımı dışındaki işletmelerden meydana gelmemiş olan işletmelerdir. Ancak bu şart şu iki durumda aşılabilecektir:

- işletmenin sermaye sahiplerinin, kamu yatırım ortaklıkları, risk sermayesi şirketleri veya kurumsal yatırımcılar olması,
- işletme sermayesinin, hisselerinin kime ait olduğunun belirlenemeyeceği kadar küçük hisseler bölünmüş olması ve işletme sermayesinin %25 veya daha fazlasının tek bir işletme tarafından üstlenilmemiş olduğunu veya sermayesinin küçük ve orta büyüklükteki işletme tanımı dışındaki işletmelerden meydana gelmemiş olduğunu yasal olarak belirtmesi.

1. ve 2. paragraflardaki koşulları değerlendirirken sermayesinin veya hisselerinin %25 veya daha fazlasını doğrudan veya dolaylı olarak kontrol eden işletmelerin dikkate alınması gerekmektedir.

I-1-3-Mikro işletmeler: Mikro işletmeleri küçük ve orta büyüklükteki işletmelerden ayırmak gerektiğinde bunlar, '10'dan az işçi çalıştıran işletmeler' olarak tanımlanırlar.

Dönem sonu bilançosunda bir işletme, takip eden iki yıl içinde, üst üste; *işçi sayısı* ile ilgili ya da *mali* kıstasları aşması veya bu sınırların altına düşmesi durumunda, 'KOBİ', "Orta büyüklükteki işletme" "Küçük İşletme", veya "Mikro İşletme" statüsünü kaybedecek veya kazanacaktır.

AB Komisyonu yukarıdaki tanıma göre, içinde 'KOBİ', "Orta Büyüklükteki İşletme", "Küçük İşletme" veya "Mikro İşletme" terimleri geçen tüm AB mevzuatını uyumlu hale getirmiştir.

İşletme tanımlarının AB istatistiklerine yansımaları EUROSTAT aşağıda belirtildiği şekilde düzenlemiştir;

- 0 işçi çalıştıran,
- 1-9 işçi çalıştıran,
- 10-49 işçi çalıştıran,
- 50-249 işçi çalıştıran,
- 250-499 işçi çalıştıran,
- 500 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler.

I-2 - AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KOBİ YAPISI

I-2-1-Genel

Toplam İşletme Sayısı : 16,350,000 (%99.78'si KOBİ)

Toplam İstihdam : 101,350,000 (%71.48'si KOBİ'lerde istihdam)

Ortalama İstihdam : 6 işçi / işletme

KOBİ İşgücü Verimliliği : 45,000 € / işçi

Katma Değer'de İşgücü Maliyetinin Oranı : % 59

I-2-2-Avrupa Birliği'nde KOBİ'lerin Sayısal Dağılımı

Tablo 1

	<u>Ölçek</u>	<u>İşletme Sayısı</u>	<u>Çalışan Sayısı</u>	<u>Ortalama İstihdam</u>
<i>Mikro</i>	0 - 9	15,210,000	31,450,000	2
<i>Küçük</i>	10 - 19	605,000	8,250,000	13
	20 - 49	370,000	12,250,000	33
<i>Orta</i>	50 - 99	70,000	4,950,000	71
	100 - 249	60,000	10,400,000	173
	250 - 499	15,000	5,100,000	340
<i>Büyük</i>	500 (+)	20,000	28,900,000	1,445
	<i>TOPLAM</i>	<i>16,350,000</i>	<i>101,350,000</i>	

I-2-3-Avrupa Birliği'nde KOBİ'lere İlişkin Ekonomik Veriler

Tablo 2

Ülke	İşletme Sayısı (x1000)	Ortalama İstihdam	Ağırlık	KOBİ İşgücü Verimliliği* (x 1,000 € / işçi)
Belçika	490	6	KOBİ	108
Danimarka	170	9	KOBİ	100
Fransa	1,980	7	KOBİ	90
Almanya	2,290	9	KOBİ	102
Yunanistan	715	3	Mikro	94
İrlanda	180	8	KOBİ	91
İtalya	3,920	4	Mikro	90
Lüksemburg	15	10	KOBİ	94
Hollanda	420	10	KOBİ	99
Portekiz	600	5	KOBİ	88
İspanya	2,460	4	Mikro	92
İngiltere	2,630	8	KOBİ	83
Avusturya	180	12	KOBİ	79
Finlandiya	150	12	KOBİ	98
İsveç	150	13	KOBİ	95

*KOBİ İşgücü Verimliliği: Üretilen mal veya hizmetin miktarı/değeri (katma değeri) ile üretimi gerçekleştirmek için kullanılan işgücü (çalışan sayısı) arasındaki ilişki

Kaynak: KOBİ Rehberi 2002 [6]

I-3 - TÜRKİYE İMALAT SANAYİSİNDE KOBİ TANIMLARI

KOSGEB tanımı (3624 sayılı Kanun)

1-50 işçi çalıştıran imalat sanayi işletmeleri *küçük sanayi*,

51-150 işçi çalıştıran imalat sanayi işletmeleri *orta ölçekli sanayi* işletmeleridir.

HALKBANK tanımı

Teşvik belgeli KOBİ : İşçi sayısı : 1 - 150

100 Milyar TL'yi aşmayan Sabit Yatırım Tutarı

Normal KOBİ : İşçi sayısı : 1 - 250

400 Milyar TL'yi aşmayan Sabit Yatırım Tutarı

EXİMBANK tanımı

Kısa vadeli Türk Lirası kredileri kapsamında "Küçük ve Orta Boy İşletmeler İhracat Kredisi" için 1-200 işçi çalıştıran imalat sanayi işletmeleri.

HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI tanımı

İmalat sanayisinde faaliyette bulunan ve yasal defter kayıtlarında arsa ve bina hariç, makine ve teçhizat, tesis, taşıt araç ve gereçleri, demirbaşlar vb. toplamının net tutarı 400 milyar Türk Lirasını aşmayan;

1-9 işçi çalıştıran işletmeler çok küçük ölçekli

10-49 işçi çalıştıran işletmeler küçük ölçekli

50-250 işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli

işletmelerdir. En fazla 400 milyar TL. tutarında sabit yatırım harcaması yapan işletmelerin tüm yatırımları KOBİ kapsamında değerlendirilir.

DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI tanımı

28 Ocak 2000 tarih ve 23948 sayılı, Resmi Gazetenin 45.sayfasında yayımlanan Tebliğe göre, imalat sanayisinde faaliyet gösteren, 1-200 işçi çalıştıran, gerçek usulde defter tutan, arsa ve bina hariç sabit sermaye tutarı bilanço net değeri itibariyle 2 milyon ABD doları karşılığı TL'yi aşmayan işletmeler.

DİE ve DPT tanımı

1-9 işçi çalıştıran işletmeler çok küçük ölçekli
10-49 işçi çalıştıran işletmeler küçük ölçekli
50-99 işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli
işletmelerdir.

TOSYÖV tanımı

1-5 işçi çalıştıran işletmeler çok küçük ölçekli
5-100 işçi çalıştıran işletmeler küçük ölçekli
100-200 işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli
işletmelerdir.

BÖLÜM II TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDE KOBİ'LER- TEKNOLOJİ VE SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI

II-1 - KOBİ'LER VE YENİLİK (İNOVASYON)

AB'de KOBİ'lerin, “*daha çok büyüme, daha büyük rekabet ve daha çok istihdam-üçlü mücadelesi*” bağlamındaki önemi son 10 yılda hızla artmıştır. 250'den az çalışanı olan 16,3 milyon KOBİ, AB'deki toplam işletme sayısının %99,8'ini oluşturmakta ve toplam istihdamın %72'si ile Birliğin iş cirosunun %65'ini oluşturmaktadır.

KOBİ'ler; ekonomi, özellikle rekabet açısından, yenilik (inovasyon) ve istihdam yaratılması konularında oldukça önemli bir role sahiptir.

Geçtiğimiz 5 yıl boyunca, KOBİ'ler yeni istihdamın %80'ini yaratmışlardır. Bunlardan bazıları, büyük firmalara daha rekabetçi olmaları için taşeronluk yapmakta, diğerleri ise multimedya, yazılım gelişimi ve çevresel teknolojiler gibi hızla gelişen sektörlerde yeniliğe önemli katkılar yapmaktadırlar. AB'de, katılımcılar arasında AR-GE masraflarının paylaşılmasını sağlayan ve kamuca finanse edilen AR-GE Programları, KOBİ'lere teknolojik tabanlarını geliştirme ve iş ağlarını uluslararası boyuta genişletmeleri yolunda fırsatlar yaratmaktadır.

KOBİ'ler AR-GE Çerçeve Programlarına katılım sağlayarak, AR-GE'ye ilişkin çok sayıda aktivitede bulunabilmektedirler. Bunlar:

- ➔ keşif ödülleri, AB'den AR-GE teklifleri için %75'e kadar mali destek sağlayabilme.
- ➔ büyük şirketler, üniversiteler ve AB'deki araştırma enstitüleri ile Komisyon'dan, masrafları için %50 oranında mali destek sağlayabilecekleri İşbirlikçi Araştırma Projelerine katılım
- ➔ benzer teknik problemlere ve araştırma için kaynak yetersizliklerine sahip olan KOBİ'leri bir araya getiren İşbirlikçi Araştırma Projeleri (CRAFT) ile AR-GE Program tekliflerinde bulunma.

Yukarıda sayılanlara örnek olabilecek AB'nin 4. Çerçeve Programına katılan KOBİ'ler arasında tatmin oranı oldukça yüksek olmuştur. Tek olumsuz gösterge de

katılımcıların sadece %4'ünün programa tekrar katılmayacaklarını belirtmiş olmalarıdır. Ayrıca kabul edilmeyen başvuruların oranı %60 civarında olmuştur. Bunun nedeni de tekliflerin program öncelikleriyle aynı çizgide olmamalarıdır.

Bu tür programların KOBİ'lere avantajları;

- yeni ürünlerin mülkiyeti ve teknolojik gelişim işlemlerine ilişkin hakların sahipliği
- teknolojik tabanların geliştirilmesi
- işlem ve ürünlerin standardizasyonu
- pazar stratejilerinin daha iyi kavranması
- iş ağının uluslararası hale getirilmesi ile pazarın geliştirilmesi
- şirketin görünümünün geliştirilmesi

Teknolojik Gelişimlerin (Inovasyon) Korunması

KOBİ'ler sınai mülkiyet konusuna yeterince önem vermemektedirler. Halbuki, AR-GE sonuçlarının korunması çok önemli bir husustur. KOBİ'lerin korumadan faydalanabilmesi için Ulusal ve Avrupa Patent İşlemlerinin geliştirilmesi uygun olacaktır. Mevcut sistemin kusurları ise:

- Avrupa Patent ücretleri (ulusal ve Avrupa ücretleri) oldukça yüksektir.
- Bir Avrupa Patenti henüz bir Topluluk Patenti değildir, bu şekilde Topluluk bünyesinde otomatik olarak geçerli tek bir patent mevcut olmamaktadır.
- Topluluk seviyesinde korumada harmonizasyon eksikliği mevcuttur.
- Başvurudan patentin tesciline kadar olan süre uzundur.
- Tek pazarda taklitçilik ve korsancılık oranı yüksektir.

Ayrıca Avrupa Patent Sistemi, onu yavaş ve masraflı bulan KOBİ'ler için yeteri kadar uygun değildir.

Patent sistemindeki bu zayıf noktalar firmaların yasal koruma taleplerinin ve dolayısıyla da teknolojik gelişime olan ilgilerinin düşük olmasına yol açmaktadır.

II-2 - KOBİ'LER VE SİNAİ MÜLKİYET KORUMASI

Türkiye'nin ekonomik potansiyelinin çok büyük bir kısmını oluşturan KOBİ'ler, fikri ve sınai mülkiyet hakları bakımından (marka, patent, faydalı model, endüstriyel tasarım) etkin olarak korunmaya en fazla ihtiyaç duyan kesimi oluşturuyor. Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmelerinin, imalat sanayisinde faaliyet gösteren işletmelerin % 99.5'ini oluşturduğu dikkate alındığında bu durum daha da net ortaya çıkmaktadır.

Üretici konumunda olan KOBİ'ler yeni bir ürün geliştirdiklerinde bu ürünü piyasaya sunmadan önce ürün, teknolojinin bilinen durumunu aşan teknik özellikleri bünyesinde barındırıyorsa patent ya da faydalı model koruması, görsel olarak özgünlük taşıyorsa endüstriyel tasarım koruması ve isim olarak özgünlük taşıyorsa marka koruması yoluna mutlaka gitmelidir. Zira etkin bir şekilde korumanın sağlanabilmesi; KOBİ'lerin rekabet gücünü arttıracak, teknolojik gelişmelerine ivme katacak, lisans verme yeteneği kazandırarak ticari gelirin artmasını sağlayacak yönde katkılarda bulunacaktır.

Günümüzde gerek ticari sınırların son derece genişlemesi gerekse teknolojinin ve iletişimin geldiği aşama dikkate alındığında mevcut fikri ve sınai mülkiyet haklarının sadece yurt içinde değil yurt dışında da korunması ihtiyacı ile karşı karşıya kalınmıştır. Ülkemizin ihracat potansiyelinin %8'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır. Bu rakam da bize KOBİ'lerin yurt dışında fikri ve sınai mülkiyet hakları korumasını göz ardı etmemeleri gerektiğini açıklıkla göstermektedir. KOBİ'lerin bu alanda yaşadığı sıkıntılara örnek olarak aşağıdaki durumlar verilebilir.

Bir şirket patent hakkını aldığı bir ürünün başka şahıs ve firmalarca taklit edilmesi karşısında hukuki yollara başvurmuş, patent hakkına tecavüz edilerek üretilmiş ürünleri Savcılık kanalıyla toplatmış ve meydana gelen zararlarının tazmini yolunda gerekli işlemleri başlatmıştır. Böylelikle şirket, piyasada ürünlerinin prestijinin korunması, zaman içinde karşılaşılabilecek benzer olayların tekrarının önlenmesi bakımından önemli adımlar atmış bulunmaktadır.

Yine KOBİ niteliğini taşıyan bir başka firma da yarattığı her yeni markayı tescil etme yoluna gitmiş, geliştirdiği her yeni ürünün piyasaya sunulmasından önce endüstriyel tasarım tescilini almış ve böylelikle özellikle tasarımlarının başka şahıs ya da firmalarca haksız olarak

kullanılmasıyla karşı karşıya kaldığında, taklit ürünleri toplatabilmiş, maddi ve manevi zararlarının tazmini yoluna gidebilmiştir. Yine aynı firma ihracat yapmak olduğu Almanya, Romanya, Rusya Federasyonu, Bulgaristan, Yunanistan ve Ukrayna'da da markalarının korunabilmesi için tescil prosedürünü başlatmış bulunmaktadır.

II-2-1-İş Ortamında Sınai Mülkiyet

Bilgiye dayalı bugünkü ekonomide sınai mülkiyet iş ortamında anahtar role sahip olmaktadır. İnsanın sürekli gelişen yaratıcılığının sonucu olan yeni ürünler, markalar ve yaratıcı tasarımlar hemen her gün pazardaki yerlerini almaktadırlar. Bu tür gelişmelerin arkasındaki en büyük yürütücü güç genelde KOBİ'ler olmaktadır. Ancak bunların yenilikçi ve yaratıcı kapasiteleri her zaman ortaya çıkamamaktadır. Bunun nedeni KOBİ'lerin sınai mülkiyet sistemi veya bunun buluşlar, markalar ve tasarımlar için sağlayacağı koruma ile ilgili bilgi sahibi olmamalarıdır.

İyi bir buluş veya tasarım korunmadığı takdirde piyasada ürünü daha rahat pazarlayacak büyük rakiplere kaptırabilir. Bu durum buluş sahibi veya tasarımcıyı herhangi bir mali kazançtan mahrum bırakabilir. Bir firmanın sınai mülkiyetinin korunması bundan doğan hakka olası bir tecavüzü engellemede ve fikirleri gerçek pazar değeri ile servete çevirmede çok önemli bir adımdır. Sınai mülkiyet sisteminin tüm avantajlarından yararlanmak firmaların yenilikçi kapasite ve yaratıcılıklarından kar etmelerini sağlar ki bu da yeni gelişimleri cesaretlendirir.

KOBİ'lerin sınai mülkiyet ürünlerini iş faaliyetlerinde daha fazla kullanabilmelerine destek olmak için, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO), işletmelere, KOBİ-Destek kuruluşlarına ve yerel hükümetlere bilinç uyandırma ve KOBİ'lerde sınai mülkiyet kullanımını artırma amacıyla bir program oluşturmuştur.

WIPO'nun KOBİ girişiminin amaçları;

- ➔ KOBİ'lerin sınai mülkiyet sistemini daha çok kullanmasının sağlanması
- ➔ Yerel hükümetlerin, KOBİ'lerin sınai mülkiyet ihtiyacını karşılayabilecek strateji, politika ve program geliştirme kapasitelerinin güçlendirilmesi

- İlgili kanun, özel ve sivil toplum örgütlerinin, KOBİ'lere sınai mülkiyete ilişkin hizmetler sunmadaki kapasitelerinin artırılması
- Web-tabanlı geniş bilgi ve temel danışmanlık sağlama

II-2-2-WIPO'nun KOBİ Faaliyetleri

WIPO'nun, KOBİ'lerin rekabetçiliklerini ulusal, bölgesel ve uluslararası seviyelerde geliştirmek için tasarlanmış mevcut program ve faaliyetleri, KOBİ'lerin ihtiyaçlarını değerlendirmede en iyi uygulamalara dair bilginin yaygınlaştırılması ve tanımlanması ve uygun kuruluşlarla ortaklık oluşturma konularında yardımcı olabilmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu kuruluşlarla işbirliği ve bunların sınai mülkiyet birimlerini güçlendirmek WIPO'nun KOBİ programında anahtar rolü almaktadır.

WIPO'nun dışa açılımlı faaliyetleri; uzaktan eğitim programları, yayınların dağıtımı, kendi kendine yardım paketleri, pilot eğitim çalışma atelyeleri (workshop) ve veritabanlı bilgi yayımını içermektedir.

Çalışma Atelyesi, seminer ve bilgi materyallerinin odak noktaları;

- sınai mülkiyet kavramlarına iş perspektifinden bakış
- sınai mülkiyet yönetimi (başarılı iş için)
- patent ve marka verilerinin, teknolojik ve ticari bilgi kaynağı olarak kullanılması
- sınai mülkiyet ürünlerinin lisans, franchise, teknolojik ortaklık ve kollektif işletme yollarıyla kullanılması

II-2-3-Sınai Mülkiyet Koruması ile Rekabetçiliğin Geliştirilmesi

Birçok yeni ürün ve hizmet, farklı çeşitlerde sınai mülkiyet içermektedir. İleriye bakan işletmeler sınai mülkiyetlerinin gizli değerlerinin ortaya çıkarılması ve bunun iş stratejilerinde etkin bir şekilde kullanımında çaba göstermektedir. Sınai mülkiyet ürünlerini korumaya vakit ve kaynak ayıran firmalar rekabetçi yanlarını çeşitli yollarla artırabilirler. Sınai mülkiyet koruması aşağıdaki konularda yardımcı olmaktadır:

- Rakiplerin bir firmanın ürün ya da hizmetlerini kopyalama ya da taklit etmelerini engelleme

- AR-GE ve pazarlamaya gereksiz yatırımdan kaçınma
- Ticari marka veya marka stratejisi ile tüzel bir kimlik yaratma
- Lisans, franchise veya diğer sınai mülkiyet bazlı sözleşmeye dayalı anlaşmalarda arabuluculuk yapma
- Firmanın pazar değerinin artırılması
- Risk sermayesi elde etme ve finansmana erişimin geliştirilmesi
- Yeni pazarlara erişimin sağlanması

Bunlara ek olarak, sınai mülkiyet koruması öncesinde rakiplerinin kendilerinininki ile örtüşebilecek sınai mülkiyet haklarını sistematik olarak araştıran firmalar, gereksiz davalardan kaçınabilecek ve bu sayede de zaman ve kaynak tasarrufunda bulunabileceklerdir.

II-2-4-Etkin Sınai Mülkiyet Yönetimi

Etkin sınai mülkiyet yönetimi, firmaların sınai mülkiyet ürünlerini rekabetçilik ve stratejik avantajlarını artıracak şekilde kullanmalarını sağlar. Sınai mülkiyet koruması elde etme çok önemli bir ilk adımdır. Ancak sınai mülkiyetin etkin kullanımı, bir firmanın buluş, marka, tasarım veya copyright haklarını korumasından daha fazlasıdır. Sınai mülkiyet yönetimi, bir firmanın böylesi buluşları pazarlamasını, markasını pazara sunmasını, teknik bilgisini (know-how) lisanslamasını, ortaklık kurmasını ve diğer sözleşmeye dayalı anlaşmalar yapmasını da içermektedir.

KOBİ'ler en son teknolojik gelişimlerden haberdar olmak, ortaklık kurmak ve rakiplerin yenilikçi faaliyetlerini öğrenebilmek için, patent ve marka veritabanlarında bulunan teknolojik ve ticari bilgilerden de yararlanabilir. Sınai mülkiyeti etkin bir şekilde yönetebilmek ve onu iş stratejileri kurmada kullanmak, dünya çapında mevcut işletmeler için kritik bir eylemdir.

Ancak, sınai mülkiyetin günlük iş ortamı ile bağlantısına dair yeterli bilgi olmaması, yüksek masraflar (koruma için), sınai mülkiyet sisteminin gizli, fazla sıkıcı ve zaman alıcı olarak algılanması gibi hususlar, birçok KOBİ'nin sınai mülkiyet ürünlerini korumakta yavaş kalmalarının başlıca nedenlerindedir.

Yine KOBİ'lerin başlıca sorunları arasında teknoloji düzeylerinin genellikle düşük olması, yurtiçi ve yurtdışı teknik ve ticari gelişmeleri izleyememeleri ve Gümrük Birliği şartlarında rekabet güçlerinin geliştirilmesine ihtiyaç duymaları yer almaktadır. Bu sorunların aşılabilmesi için TTGV (Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı) Teknoloji Destek Hizmetleri Programı adı altında bir proje yürütmekte ve KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu danışmanlık proje bedellerinin %75'ini hibe şeklinde finanse etmektedir.

II-2-5-KOBİ Gelişim Projesi

Türk ekonomisinin itici gücü, KOBİ'lerdir. Ekonomimizi yeniden üreten ve büyüyen, rekabet edebilen, istihdam yaratan, ihracat yapabilen bir noktaya getirmenin yolu KOBİ'lerden geçmektedir.

Türkiye'de sanayi işletmelerinin %99.5'ini, istihdamın % 63,5'ini, ihracatın % 8'ini KOBİ'ler oluşturmaktadır. Ülkemizde KOBİ'lerin kullandığı kredilerin, toplam kredi oranları içinde payları %4 civarındadır. Avrupa Birliği'nde bu oran %45'tir. Türkiye, KOBİ'lere sağladığı kredi diliminin AB ülkelerinde olduğu gibi %45'lere ulaşmasını sağladığı takdirde zenginleşebilir.

Bu gerçeklerden hareketle TOBB, KOBİ Gelişim Projesi'ni uygulamaya koymuştur. Proje; KOBİ'lerin kurulmasını, yaşamasını ve gelişmesini kolaylaştıracak sağlıklı bir altyapı hazırlanmasını amaçlamaktadır. Proje, KOBİ'lerin sorunlarının çözümüne ve reel sektörün faaliyete geçmesine yönelik bir adımdır.

Ana hatlarıyla KOBİ projesi ile, KOBİ'lerin AB ve dünya ekonomisine entegrasyonu sağlanacak, rekabet edebilirlik gücü artırılabilecektir. Var olan sorunların çözümüne yönelik olarak, işletmelere yönelik hizmet, sorumluluk ve yetkilerin belirlenmesi için bir yapı oluşturulacaktır. Mevcut kaynakların artırılması ve projenin işler hale gelmesi için yeni finans modellerinin geliştirilmesi yoluyla çözüm bulunacaktır.

Kaynaklar: <http://www.finansalforum.com.tr> [3]

<http://www.wipo.int/sme/en> [2]

1. KOBİ KURULTAYI ODAK TOPLANTI KİTAPÇIĞI [4]

II-3 - KOBİ GELİŞİM PROJESİ - 1. KOBİ KURULTAYI ODAK GRUP TOPLANTISI **SINAI MÜLKİYET KORUMASINA İLİŞKİN KISIM**

II-3-1-TPE'nin İşletmelere Yönelik Hizmetleri

- Kanunlarla koruma altına alınmış sınai mülkiyet haklarının tescilini ve bu hakların korunması ile ilgili işlemleri yapmak
- Lisans işlemlerinde arabuluculuk faaliyetlerinde bulunmak ve mahkemelerde bilirkişilik yapmak
- Lisans ve devir anlaşmalarını tescil etmek
- Buluşların kullanımını takip etmek, yeni teknolojilerin değerlendirilmesi ile teknoloji transferinin yönlendirilmesi ve arşivlenmesi işlemlerini yapmak
- Yurtiçi ve yurtdışında teknoloji ve AR-GE ile ilgili kurum ve kuruluşlarla ve bilgi bankalarıyla işbirliği yapmak, dokümantasyon merkezleri kurmak, bu bilgileri kamunun istifadesine sunmak
- vs.....

II-3-2-Türkiye’de KOBİ’lerin Sınai Mülkiyete İlişkin Sorunları **(Kurumlardan Gelen Görüşler)**

- KOBİ'lere yönelik sınai mülkiyet eğitimi faaliyetlerinin yetersizliği
- Sınai mülkiyet konusunda teşvik araçlarının sayısal azlığı
- Birimler arası koordinasyonsuzluk
- Üniversite sanayi işbirliği yetersizliği
- KOBİ'lerin yeni teknolojiye uyum güçlükleri
- KOBİ'lerle buluş sahiplerinin köprülenememesi
- Buluşçuluğa yönelik eğitim sisteminin olmaması
- Sınai mülkiyet haklarının kullanımına dönük bir borsanın bulunmaması
- Sınai mülkiyet koruma sisteminin pahalı olması
- KOBİ'lerin sınai mülkiyet hakları kavramının önemini anlayamamış olmaları
- Devlet Kurumlarına güven eksikliği
- AR-GE çalışmalarının çok pahalı olacağına yönelik önyargı
- TPE ile üniversiteler arasındaki iletişim ve işbirliği eksikliği
- Yeni ürün ve yeni teknoloji konusunda yetersiz bilgi ve bilgilendirme

- İleri teknoloji ürünlerinin teşvik edilmeyişi
- KOBİ'lere yönelik ulusal ve bütünsel bir programın bulunmayışı
- KOBİ'lerin kamu kuruluşlarına beklenti ve ihtiyaçlarını tam olarak anlatamamaları
- Bilim parkı ve teknopark faaliyetlerinde gecikmeler
- AR-GE 'den ziyade taklitçiliğe yönelinmesi
- KOBİ'lerin patent sistemini bir teknolojik gelişim aracı değil yalnızca bir rekabet üstünlüğü olarak görmeleri
- Üniversitelerin patent sistemine ilişkin net bir politikalarının olmaması

II-3-3-Önerilen Çözümler

- Eğitim faaliyetlerindeki yetersizliğinin giderilmesi
- KOBİ'lerin teknolojik gelişmelerinin desteklenmesi
- KOBİ'lere yönelik bilgi sağlayıcı merkezlerin kurulması
- Teknoloji transfer acentalarının kurulması
- Destek veren kuruluşlar arası koordinasyon sağlanması
- KOBİ'lerin ve buluş sahiplerinin birlikte çalışabilecekleri ortamların yaratılması
- KOBİ'lere yeterli kredi sağlanması
- TPE ile TOBB arasında işbirliğine gidilmesi
- Üniversitelerde (özellikle mühendislik fakültelerinde) sınai mülkiyet konusunda eğitim verilmesi
- KOBİ'lerin mevcut mevzuat hakkında bilgilendirilmesi
- Sınai mülkiyet koruması maliyetinin düşürülmesi
- WIPO-SME sitesinin KOBİ'lere tanıtılması
- Ürün patent başvuruları için mevzuat kolaylığı sağlanması
- TPE hizmetleri için finansman desteği sağlanması
- Kişisel başvurularda %75 olan patent harcamaları geri ödemesinin KOBİ'lere de uygulanması
- KOBİ'lere patentten doğan hakların tanıtılması

Kaynak: 1. KOBİ KURULTAYI ODAK TOPLANTI KİTAPÇIĞI [4]

BÖLÜM III AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DE KOBİ-PATENT İLİŞKİSİ

III-1 - GİRİŞİMCİLİĞİ VE REKABETİ ARTIRMAYA YÖNELİK FAALİYET PLANININ UYGULANMASINA İLİŞKİN RAPOR-27/10/2000

III-1-1-Araştırma ve Yenilik

Avrupa Birliği üyesi ülkelerde 18 milyon KOBİ faaliyet göstermekte olup her yıl 1 milyon yeni işletme kurulmaktadır. Bu bağlamda, AB ekonomisinin temelini oluşturan yenilikçi, rekabetçi ve teknoloji tabanlı KOBİ'lerin gelişmesi ve desteklenmesi amacıyla izlenecek strateji 19/20 Haziran 2000 tarihinde toplanan Feira zirvesinde KOBİ Şartında somutlaşmıştır.

AB, 28 Ekim 1997 de BEST (İş Ortamını Basitleştirme Görev Gücü) Çalışma Birimini oluşturarak işletmelere külfet ve engeller yaratan mükerrer veya gereksiz mevzuatın ortadan kaldırılması ve mevcut mevzuatın basitleştirilmesi, aynı konudaki birden çok mevzuatın birleştirilmesi ve istenen belgelerin azaltılması suretiyle işletmelerin rekabet güçlerinin artırılmasına yönelik çalışmalarına başlamıştır.

BEST Raporu işletmelerin iş ortamlarının düzenlenmesi için gerekli gördüğü önerilerini, işletmelerin;

- * Eğitim ve Staj
  - * Finansmana Erişim
  - * Araştırma ve Yenilik
  - * Destek Hizmetlerinin Şeffaflığı
  - * Kamu Yönetimi
  - * İstihdam ve Çalışma Koşullarının iyileştirilmesi
- konularında olmak üzere altı ana başlıkta sıralamıştır.

AB Komisyonu, KOBİ'lere yönelik öncelikli proje alanlarını belirlemekte ve dönemsel raporlar yayımlamaktadır. BEST (İş Ortamı Basitleştirme Çalışması) Avrupa'da ve ulusal seviyede girişimciliği ve rekabeti etkileyen politikaların tümünü bir araya getiren ilk çalışmalardandır. Bu kapsamlı çalışma ile BEST; politika belirleyicilerinin, sürekli gelişime

duyulan ihtiyaç, bilgi değişimi ve iyi uygulama ile ilerlemenin cesaretlendirilmesi konusunda dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın öncelikli alanları; girişimci bir toplum için eğitim-öğretim, finansmana erişim, araştırma ve yeniliğe (inovasyon) erişim (AB gelişim programlarının KOBİ ihtiyaçlarına daha çok cevap verebilmesinin sağlanması), KOBİ'ler tarafından patent kullanımının artırılması, destek hizmetlerinin şeffaflığının artırılması, kamu yönetimi ile çalışma koşullarının geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

Bu bölümde, BEST çalışmasında yer alan, AB ülkelerinin genel ekonomik durumlarına, araştırma ve yeniliğe ilişkin faaliyetlerine ve patentlerin KOBİ'ler tarafından kullanımına dair 2000 yılı itibariyle mevcut durumları ve hedefleri ile yapılması planlananlara ilişkin kısa bilgiler verilmektedir.

III-1-2-BELÇİKA

Giriş:

Son yıllarda Belçika ekonomisi olumlu yönde bir işleyiş göstermiştir. Bütçe açığının düşürülmesi, geçen on yıl için bir öncelik olarak ele alınmış ve bu yöndeki çalışmalar da nihayet sonuç vermeye başlamıştır. Bu sayede diğer öncelikler de öncelik sırasındaki yerlerine göre ele alınmaya başlanmıştır. Örneğin, şirketlerin üzerindeki sosyal ve mali yükler aşağı çekilmiş ve bu sayede çalışan sayısını artırıcı teşviklerde bulunulmuştur.

1998'de ülkede yeni işletme doğum oranı %8,8 (1996'da %8,9) olarak ortaya çıkmıştır. Üç yıl sonunda şirketlerin hayatta kalma oranı yüksek olmuştur. (1998'de %70,8). Toplam işletme stoğunun yüzdesi olarak yeni işletme yaratılma oranı 1996-1998 yılları arasında 2 katına çıkmıştır (%0,3'den %0,6'ya). Hükümetin bu konudaki önceliklerinden biri de idari formaliteleri sadeleştirmektir.

1997 yılında, Belçika'daki çalışanların %69'u KOBİ'lerin bünyesinde yer almış olup, bu oran AB ortalamasının (%66) üzerinde ancak geçen seneki değerin de (%69,5) altında yer almıştır. İş sektöründe, özellikle de ticaret ve inşaat sektörlerinde, KOBİ'ler güçlü bir şekilde temsil edilmektedirler.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Üniversiteler, araştırma sonuçları üzerindeki iyelik haklarına sahip çıkmakta ve iş ortamları ve spin-off firmalarla ortaklıkta bulunmaktadır. Bölgesel ve ulusal düzeyde sponsorluk projeleri geliştirilmiştir. KOBİ'ler tarafından patent kullanımı; topluluk merkezleri ile hükümetlerarası işbirliği, şirketler ve üniversiteler aracılığı ile cesaretlendirilmektedir.

Teknolojik gelişme, iç-yatırım ortaklıkları ve araştırma merkezleri oluşturulması çalışmalarını artırmak için, bölgeler dört önceliğe odaklanan bir politika izlemektedirler. Bu öncelikler; uzmanlık merkezlerinin geliştirdiği temasların güçlendirilmesi, iş ortamı ve üniversitelerin daha yakın temasa geçirilmeleri, KOBİ'lerde teknolojik gelişimin artırılmasına yönelik daha çok çalışılması ve iş ortamında gelişmenin gerçekleştirilmesi için risk sermayesine erişimin artırılması olarak belirlenmiştir.

Üniversite araştırmalarının sonuçlarından daha çok yararlanmak ve iş dünyası ile üniversite dünyasını yakınlaştırmak için bölgeler, üniversite araştırma sonuçlarının sahipliğini üniversitelerin kendine bırakmış ve bunlara etkili bir patent ve ticari kullanım politikası izlemeleri için teknik, finans ve insan kaynakları sağlamışlardır.

Sektörel araştırma merkezleri olağan çalışmalarının dışında, faaliyetlerinin odak noktasını değiştirerek teknoloji yenileme konusunda önemli rol oynamaktalar. Bu faaliyetler, teknoloji desteğine yönelik özel hizmetler sağlanması, teknoloji takibi, Belçika KOBİ'leri ile işbirliğinde bulunma, Sınai Mülkiyet Ofisi tarafından eğitimli danışmanlar ile patent birimleri oluşturulması, KOBİ'ler için teknolojik gelişmeleri korumak ve alt sektörlerde çok sayıda KOBİ ile birlikte teknoloji takip sistemlerini benimsemek, iş ortamlarını standartlardaki son eğilimler ve teknik düzenlemelerle ilgili bilgilendirmek, önerilerde bulunmak ve yeni araştırma alanlarının ve yeni teknolojilerin kullanımının artırılması şeklinde özetlenebilir.

Brüksel-Sermaye Bölgesi'ndeki *TECHNOPOL*, iş ortamında yeniliği artırıcı ve yönetici bir görev üstlenmektedir. Hedef, teknolojik ve idari yeniliklerin iş ortamına tanıtılmasına yardımcı olmak, bölgede yenilikçi işletmeler kurulmasını cesaretlendirmek ve bu konuda destek sağlamak, bölgenin kurumlarına ve iş ortamlarına Avrupa Fon Programlarına katılım konusunda destek olmaktır.

Wallonia’da araştırma ve yenilik alanında faaliyet gösteren çeşitli kurumları biraraya getiren *PROMETHEE*, önümüzdeki 20 yıl içerisinde ülkenin güney kısmının araştırma ve yenilik konusunda strateji geliştirmesine yardımcı olacaktır. Bu bağlamda 3 bölge oluşturulması planlanmaktadır. İlki; Wallonia’daki yenilik potansiyeline ilişkin envanter oluşturmakta ve bölgedeki uzmanlık alanlarının ana merkezlerini belirlemeyi hedeflemektedir. İkincisi; araştırma merkezleri, üniversiteler ve iş ortamları arasında ortaklık ve sinerjiyi, yenilik kümeleri kurarak cesaretlendirmeyi hedeflemektedir. Üçüncüsü ise; iş ortamının ihtiyaçlarına uygun vasıf sağlayıcı bir ağ organize etmeye yardımcı olmayı hedeflemektedir. Wallonia’daki araştırma kapsamında oturaklı değişimlere ilaveten, maaş ve bir firma veya üniversite ile işbirliği içinde araştırma yapan ya da doktora yapanların işlevsel masraflarını finanse etmek için tasarlanmış “İlk Doktora” ve “İlk Spin-off” programları mevcuttur.

Belçika tarafından gösterilen bu tür çabalar, bu alanlarda var olan boşluğu doldurmak için düşünülmüştür. 1996 yılında, KOBİ’lerin yalnızca %20’sinin yenilik yapmakta olduğu ve bu oranın büyük şirketlerde %52’ye vardığı görülmüştür. KOBİ’lerde yenilik, imalatta %33 ve hizmet sektöründe ise %12 olarak kendini göstermiştir. Yenilik giderleri geri kazanımın %1,6’sı oranında olmuştur. Bu rakamlar AB’deki en düşük rakamlardır. Yenilikçi KOBİ’lerden %33’ü diğer iş ortamları, üniversiteler ve araştırma kuruluşları ile işbirliği içinde yenilik yapmaktadırlar. 1994-1996 yılları arasında KOBİ’lerin sadece %3’ü bir veya daha fazla patent başvurusunda bulunmuşlardır ki bu da AB ortalamasının altında bir rakamdır.

III-1-3-DANİMARKA

Giriş:

1990’ların başından bu yana, Danimarka olumlu ekonomik koşullara sahip olmuştur. 1999 yılında, işsizlik oranı %5,1’de kalmış ve sonunda da %4,2’ye düşmesi beklenmiştir. Bu oran, 1990’ların ortasından itibaren düşmüştür. Bu rakamlar, 1994 yılından bu yana var olan güçlü ekonomik büyümenin ve yapısal gelişmelerin bir göstergesidir. 1990’ların ortalarından itibaren hükümetin iş politikası, bireysel girişimci için destek temelli geleneksel stratejiden, küçük işletmeler ve girişimciler için daha iyi destek koşulları yaratma politikasına yönelmiştir. Bunun anlamı, düşük enflasyonlu sabit ekonomik büyüme, daha iyi danışmanlık, sermayeye daha kolay ulaşım ve yenilikçi çevrelerin mali işbirliğidir.

Hükümetin Şubat 2000 tarihli yeni girişim politikası stratejisi, Danimarka'nın küresel rekabetteki yerini alması için iş sektörlerinde ihtiyaç duyulan yeniden-organizasyon ve yenileme çabası oluşturmaktadır. Danimarka'nın hedeflerinden biri, 2010 yılında üretim ve yenilik alanlarında OECD ülkeleri arasında ilk beşe girmektir. Girişim politikası 6 anahtar alana odaklanmaktadır:

- Rekabetçi ve yenilikçi bir Danimarka
- Küresel ekonomide sağlam bir Danimarka
- Risk almaya hazır bir Danimarka
- Düzenli işleyen pazarlara sahip Danimarka
- İyi yönetilen bir Danimarka
- Güçlendirilebilir bir toplum

1996 yılında, işletmelerdeki toplam çalışan sayısının %68,7'si KOBİ'ler bünyesinde bulunmuştur. Aynı yıl yeni kurulan işletme sayısı 14,626 olmuştur ki bu da toplam işletme sayısının %6,4'üne karşılık gelen bir rakamdır. İşletmelerin hayatta kalma oranı 1996'da %63,9 iken 1997'de de %55,3 olmuştur.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

1996 yılında, yenilikçi KOBİ sayısının toplam KOBİ sayısına oranı %43 olmuştur. KOBİ'leri en yoğun olarak bulunduğu sektör imalat olup, bu sektörde yenilikte bulunan KOBİ oranı da %69'dur. Yenilikçi KOBİ'ler yenilik-işbirliğinde de oldukça etkin olmuşlardır. Bunların %59'u diğer işletmeler, üniversiteler ya da araştırma enstitüleri ile ortak projelere katılmıştır. Bu konuda yapmış oldukları masraflar da geri kazanımlarının %4,9'una karşılık gelmektedir.

Hükümet, iş ortamlarının iş dünyasında çabukça kullanılacak bilgi ve yeni teknolojileri sağlayacak şekilde, eğitim ve araştırmaya yatırım yapabilmelerini temin etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda köprü görevini üstlenen, danışmanlık hizmeti pazarlayarak ve işbirliği-ortağı rolü üstlenerek iş ortamlarının araştırmaya erişebilmelerini sağlayan 13 adet Yetkili Teknolojik Hizmet Enstitüsü (GTS) bulunmaktadır. Enstitülerin araştırma faaliyetleri kısmen Ticaret ve Sanayi Acentası tarafından madden desteklenmektedir (yılıda ortalama 33,8 milyon €). Bu Enstitülerde yaklaşık 3000 çalışan mevcuttur. Hükümet, KOBİ'lerin bu sistemi kullanmalarında karşılaştıkları engelleri ortadan kaldırmak amacıyla, ilk kullanıcılara düşük

ücretli hizmet sağlamakta ve bu sayede uzun vadede KOBİ'lerin bu sistemi daha sık değerlendirmelerini sağlamayı hedeflemektedir.

Bir *Merkez Sözleşmesi*; özel işletmeler, yukarıda sözü edilen enstitüler ve araştırma enstitüleri arasında bir stratejik gelişme veya araştırma projesinde gerçekleştirebilecek işbirliği için şartları belirleyen bağlayıcı bir anlaşmadır. 2000 yılı sonu itibarıyla 40 *Merkez Sözleşmesi* işlerlik kazanmıştır. Şirketler, tüm faaliyetlerinin en az %50'sini oluşturacak kendi masraflarını karşılamak durumundadırlar. GTS Enstitüleri de kendi faaliyetlerinin en az %25'ini karşılamak zorundadırlar. Katılımcı şirketlerin etkin yenilik çalışmaları olmalıdır.

İşletmelerin yeni bilim-temelli bilgiye erişmelerini sağlamak amacıyla, *Danimarka Endüstriyel Doktora Burs Programı* oluşturulmuştur. Programın özünde, bir araştırma projesinin uygulanmasında işletmeler ile yurt içi veya yurt dışında bir üniversite arasında yakın ve biçimlendirilmiş bir ortaklık oluşturma yatmaktadır. Bu program Danimarka'da AR-GE faaliyetlerinde bulunan firmalara açık olup; amacı, üniversiteler ile iş dünyası arasında teknolojik ve bilimsel yeteneklerin hareketliliğini artırmaktır. Her yıl programa 50 doktora öğrencisi kabul edilmekte ve bu da bütçede masraf olarak 5,4 milyon €'ya karşılık gelmektedir.

1994-96 yılları arasında en az 1 patent başvurusu yapmış olan KOBİ oranı %8 olarak ortaya çıkmıştır. Bu oranı artırmak amacıyla Danimarka Patent Ofisi; eğitim kuruluşları, patent ve marka acentaları, yasal uzmanlar ve sınai mülkiyet konusu ile ilgilenen diğer kuruluşlarla da işbirliği içinde çalışmayı hedeflemektedir.

Araştırmalar, Danimarkalı araştırmacıların patent işlemleri ile ilgili çok az bilgiye sahip olduklarını göstermektedir. Üniversiteler ve bunların araştırmacıları sınırlı bir kapsamda sadece araştırma sonuçlarını patentlemektedirler. Bu nedenle sınai mülkiyet alanında akademik kurslar kurulmasına çalışılmaktadır.

Danimarka Patent Ofisi, Danimarka Teknik Üniversitesinde mühendislik ve doktora öğrencileri için patent ve patentin kullanımına yönelik bazı kurs ve modüller düzenlemiştir. Yine bir başka kurs da ilk olarak Danimarka Patent Ofisi, Danimarka Teknik Üniversitesi ve Novo Nordisk A/S ortaklığında 1999 yılında düzenlemiştir. Bu kurs üniversite mezunu ve

doktora öğrencileri için düzenlenmiş olup olumlu sonuç alınması üzerine halen 12 hafta süre ile haftada 4 saat eğitim verilmektedir.

III-1-4-ALMANYA

Giriş:

Almanya'daki ekonomik durum 2000 yılı ortalarında uzun süredir görülmediği şekilde olumlu olmuştur. Bunun nedeni, dış satımın gözle görülür bir artış sergilemesi ve iç taleplerin çıkış eğilimi göstermesidir. Avrupa Komisyonu, 2000 ve 2001 yıllarında ülkedeki GSYİH'nın yılda %2,9 oranında artacağını öngörmüştür. (Bu oran 1999'da %1,5 olmuştur.) Bu da, istihdamda 2000'de %0,4 ve 2001'de %0,7 artış sağlamıştır. Federal Hükümetin politikası, iş ortamları ve kullanıcılar için vergi indirimleri yoluyla yerel büyüme etkenlerini sabitleştirmektedir.

Almanya'daki KOBİ'ler iş ortamlarındaki toplam istihdamın %60'ını sağlamaktadır. Yine KOBİ'ler 1,2 milyon gence çıraklık vermekte ve ulusal ürünlerin yaklaşık yarısını üretmektedir. Almanya'daki KOBİ'ler iş-temelli yeniliğe değerli katkılar da sağlamaktadır. Bu KOBİ'lerin %51'i yenilikçi olarak adlandırılabilir. Ancak bu oran büyük firmalarda %84 olmaktadır.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Almanya'da 1997'den beri araştırma ve geliştirmeye yapılan yatırım, KOBİ'lerin de etkisiyle birlikte oldukça artmıştır. 1998 yılında KOBİ'ler tarafından işleyen sanayideki yeniliğe yapılan yatırım 18 milyar € olmuştur ki bu da geri kazanımın %4'üne karşılık gelmektedir.

KOBİ'lere teknoloji transferinin artırılması ve teknoloji-araştırma sonuçlarının yayılması Federal Hükümetin en önemli hedefleri olarak belirlenmiştir. İki yeni yardım programı oluşturulmuştur. Bunlar *PRO INNO* (KOBİ'lerin yenilik yapma becerisini artırma) ve *INNONET* (yenilikçi ağı geliştirme). Bunların amaçları, KOBİ'lerin kendi aralarındaki ve araştırma enstitüleri ile olan işbirliğini güçlendirmektir. Yine bu programlar, pazar gerekliliklerine ilişkin araştırmayı artırmayı ve KOBİ'lerin araştırma sonuçlarından daha fazla faydalanabilmelerini sağlamayı hedeflemektedir.

Bazı özel AR-GE programları; bölgelerde yenilikçi potansiyeli geliştirmek ve uluslararası teknoloji işlemlerine daha yakın olmalarını sağlamak amacıyla yeni iş yaratıcılarını, KOBİ'leri ve dış endüstriyel araştırma kuruluşlarını hedeflemektedirler. Örneğin; *AR-GE Proje Desteği*, *AR-GE Personel Desteği* ve FUTOUR (bölgelerde teknoloji firmalar kurulma aşamasında yardım)

Buna ilaveten, kamu yetkili araştırma kuruluşları da yeniden oluşturulmaktadır. Bu geliştirme ile Federal Hükümet, bu araştırma enstitülerinin pazara yönelik yeni ürün, işlem ve hizmetler vermelerini sağlamaya çalışmaktadır.

1994-96 yılları arasında KOBİ'lerin %7'si en az bir patent başvurusu yapmıştır. Ancak çoğu durumda, firmalar yapmış oldukları geliştirmeleri "gizli" tutarak koruma yolunu seçmektedirler. Bunun nedeni, buluşların açıklanma zorunluluğu ve ürün hayatının kısa olması sebebiyle patent başvurusu yapmaya değmeyeceği görüşüdür.

Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nın yapmış olduğu bir proje ile patent araştırmaları ve patent başvuruları için yetkili danışmanlık ve hizmet birimleri ağı oluşturulmuştur (*INSTI Projesi*). Bu ağ 31/12/2000 tarihi itibariyle 30 birimden oluşmakta ve toplam 17,5 milyon DM yardım alabilmektedir. Bu projenin, özel mali destek temelli olarak devam ettirilmesi planlanmaktadır. KOBİ Patent Projesi ile ilk defa patent başvurusu yapan yeni girişimciler ve KOBİ'lere yardım sağlanmaktadır. Alman Patent Ofisi'ne ilaveten tüm ülkeye yayılmış 25 patent bilgi merkezi ve ofisleri KOBİ'lere bilimsel ve teknik bilgilere (çoğunlukla patent dokümanlarında yer alan) ulaşım ve kullanım konusunda yardım sağlamaktadırlar.

Bu bilgi merkezleri patent vekillerine de ücretsiz danışma hizmeti sağlamaktadırlar. Bu merkezler 1999 yılında KOBİ danışma hizmetleri için 10 milyon Mark'tan fazla para harcamışlardır.

III-1-5-YUNANİSTAN

Giriş:

Yunanistan'daki küçük işletme oranı %44,1'dir. Ülkede, 1998 yılının yeni Gelişme Yasası'nda sağlanan devlet yardımı sistemi aracılığı ile KOBİ'lere destek verilmektedir. Bu

yasa, yeni kurulmuş işletmelere, vergi indirimlerine ve gelişmekte olan işletmelerin yıpranmaları ile ileri teknoloji yatırımları ve alternatif enerji kaynakları kullanılarak yapılan yatırımlara odaklanmaktadır.

KOBİ'lerin Yunan ekonomisi ve istihdam için önemi oldukça açık olup, bunlar ekonomiye hareketlilik, esneklik ve yenilik getirmektedir. Ancak işletme politikası KOBİ'lerle büyük işletmeleri birbirinden ayırmamaktadır.

KOBİ'ler işletmelerdeki istihdamın %86,4'ünü karşılamaktadırlar. Yüksek-teknolojili ve yenilikçi iş ortamlarının sayısındaki artış ile birlikte, mikro işletmelerin "yeni ekonomi" sektöründe daha fazla yer almaları beklenmektedir.

Geçmiş yıllardaki yüksek oranlı büyümeye rağmen, GSYİH'nin artışı eşdeğer bir istihdam artışını sağlayamamıştır. İşsizlik oranı 1990'ların başında artmış ve 1998'de %10,7 rakamına ulaşmıştır. Önümüzdeki yıllarda bu rakamın düşmesi beklenmektedir.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Yunanistan'da Kalkınma Bakanlığı'nın Genel Sekreterliği (GSRT) Araştırma ve Teknoloji politikalarından sorumludur. Sekreterliğin sorumlu olduğu aktiviteler; ilgili programların tasarlanması ve uygulanması ile araştırma ve teknoloji konularında ulusal politika planlanması ve uygulanması, araştırma ve teknoloji altyapısının tasarlanması ve canlandırılması, teknolojik gelişme, teknoloji transferi, araştırma ve teknolojinin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişime etkisinin analizi olarak belirlenmiştir. GSRT, teknoloji transferini gerçekleştirmek üzere üniversitelerde 7 adet temas ofisi kurmuştur.

Yunanistan'da patentler ile ilgili kurum Sınai Mülkiyet Organizasyonudur. Bu kurum üç ayrı şehirde patent kütüphaneleri işletmekte ve ücretsiz bilgi ve danışma hizmetleri sunmaktadır.

III-1-6-İSPANYA

Giriş:

İspanya ekonomisi 1996 ve 1999 yılları arasında belirgin bir hareketlilik göstermiştir. GSYİH, AB ortalamasının üzerine çıkmış, yıllık büyüme oranı 1998'de %4,0'a, 1999'da ise

%3,7'ye ulaşmıştır. 1994 ve 1999 yılları arasında 2,2 milyon yeni iş yaratılmış ve 1997'deki %20,8'lik işsizlik oranı bu sayede 1999'da %15,8'e düşmüştür.

İspanya'da işletmelerin doğum oranı 1996'da %13,1'den 1998'de %13,7'ye çıkmıştır. Üç yıl sonra işletmelerin hayatta kalma oranı da 1998'de %61 olarak kendini göstermiştir.

İspanya'daki işletme yapısı büyük oranda KOBİ'lerden oluşmaktadır. İspanyol Ulusal İstatistik Ofisi'nden alınan verilere göre, ülkedeki işletmelerin yaklaşık %99,9'u KOBİ'dir. İspanya'da KOBİ'lerdeki istihdam oranı da oldukça üst seviyededir. 1997 yılında işletmelerdeki toplam istihdamın %79,8'i KOBİ bünyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran AB ortalamasının da üzerinde bir orandır.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Teknoloji ve araştırma sonuçlarının KOBİ'ler bünyesinde yayılması ve transferine katkı amacıyla çeşitli araçlar mevcuttur. *SUMIT* (Madrid Üniversiteleri Teknolojik Bilgi hizmetleri), Empresa Üniversitesi tarafından yürütülen bir program olup; amacı üniversite bölümlerinin teknolojik uzmanlığının iş dünyasında tanınmasını sağlamaktır. *INNOVA Programı* ise, KOBİ'leri yeniliğin önemi, teknolojik olmayan yenilik bilinci ve kalite, tasarım, iş yönetimi, insan kaynakları, yeni teknolojiler, işbirliği ve küreselleşme konularında bilinçlendirme amacındadır. *PETRI* programı, KOBİ'lerin kendilerini bilim/teknoloji/iş sisteminden haberdar etmeleri ve kamu sektörü araştırmacılarını transfer edilebilir sonuçlar elde etmelerinde cesaretlendirme konularına odaklanmıştır. *Bilimsel Araştırma ve Teknolojik Gelişme ve Yenilik Ulusal Planı (2000-2003)* "arayüz merkezleri"ne (yenilik desteği sağlayan aracı kuruluşlar) katkı sağlamaktadırlar. *OTRI Ağı*, kamu araştırma sektörü ile iş sektöründe araştırma sonuçlarını transfer etmek amacıyla kurulan 150'den fazla Ofisi bağlantı halinde tutmaktadır.

Araştırma ve yenilikte ilerlemede etkin kaynaklarda artış gözlenmektedir. Ancak, İspanyol KOBİ'lerinde gerçekleşen yenilik oranı birçok AB ülkesinin altında seyretmektedir. 1996 yılında imalat sektöründe yenilik yapan KOBİ oranı sadece %27 olurken bu oran büyük işletmelerde %76 olmuştur. KOBİ'lerin yenilik giderlerinin toplam geri kazanıma oranı ise %1,4 olarak ortaya çıkmıştır ki bu da AB'deki en düşük değer olmaktadır. Ayrıca yenilik-işbirliğinde bulunan KOBİ oranı da sadece %17 olmuştur. İspanyol Patent ve Marka Ofisi patent sistemi ile ilgili bilgilendirme çalışmalarında 175 milyon İspanyol Peseto'su

harcamıştır. Ancak, patent başvurusu yapan KOBİ'lerin sayısına dair net veri bulunmamaktadır. 1994-1996 yılları arasında yapılan bir araştırmaya göre İspanyol firmalarının yaklaşık %90 'ı hiç patent tescili girişiminde bulunmamıştır.

III-1-7-FRANSA

Giriş:

1997 yılı sonundan beri, Fransa ekonomisi güçlü bir büyüme gerçekleştirmektedir. 1999 yılında büyüme oranı %2,8 olmuş, işsizlik oranı da 1998'deki %11,7'den 1998'de %11'e düşmüştür.

Aynı zamanda, yaratılan yeni işin yıllık rakamları da düşmeye devam etmiş, 1990ların başından bu yana bu yöndeki eğilimini korumuştur. KOBİ'lerdeki istihdamın tüm işletmelerdekine oranı 1996'da %67,3, 1997'de ise 67,7 olarak ortaya çıkmıştır. Bu da, KOBİ'lerin son yıllarda çalışan sayısını artırmaya yöneldiğini göstermektedir. Yine KOBİ'ler hizmet sektöründe güçlü bir şekilde varlıklarını sürdürmektedirler.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Teknoloji, sanayinin geçim kaynaklarından biridir ancak çabuk adapte olabilme esnekliklerine rağmen KOBİ'ler, henüz teknolojiye tam olarak açık değildirler. Bu konuda Fransız otoriteleri 3 alanda hareket etmektedirler. Teknoloji transferi , Yenilik ve Tekniklerin dağıtımı. 1996 yılında Fransız KOBİ'lerinin %35'inin AR-GE faaliyetinde bulunduğu ve bunların da %32 sinin diğer alanlardaki iş ortamları, üniversiteler ve araştırma merkezleri ile işbirliği yapmakta olduğu görülmüştür. Bu faaliyetlerde bulunan KOBİ'lerin oranı imalat endüstrisinde daha da fazla olarak görülmektedir. Yine aynı yıl, KOBİ'lerin geri kazanımlarının %1,8'i yeniliğe yatırımda kullanılmıştır.

Nisan 2000'de, seçilmiş 23 inkübatör yaklaşık 130 milyon frank edinmiş ve sonraki üç yıl içinde yeni iş ortamlarının yaratılması için geliştirilecek proje destekçilerinin 700'üne destek sağlamıştır. Bu destek kapsamına giren konular ise lojistik destek, stratejik geçerlilik ve ürün pazarlamasında yardım, sınai mülkiyet, iş planı hazırlanması, mali tartışma organizasyonları vs.

Fransız Hükümetinin hedefi, ulusal patent ofislerinin danışma fonksiyonlarını geliştirme ve çalışanların eğitilmesi ile KOBİ'lerin, patent alımı olasılıkları hakkında daha iyi bir şekilde bilgilendirilmeleri olarak belirlenmiştir. Örneğin; Ulusal Sınai Mülkiyet Enstitüsü, özellikle dışardan eğitim ve sınai mülkiyet (özellikle patent) bilinci artırma konularından sorumlu olmaktadır. Her yıl, sınai mülkiyet hukukunu öğrenmek isteyen kişileri hedef alan bir başlangıç modülünden sınai mülkiyet konusunda bilgili kimseleri hedef alan daha özel modüllere ilişkin prosedürlere kadar çeşitli konuları kapsayan bir eğitim programı oluşturulmaktadır.

Patent, marka, tasarım ve modellerle ilgili olarak sınai mülkiyetin etkin unsurlarının bilincini artırmak ve bunların sınai mülkiyete ulaşımını artırmak amacıyla hazırlanacak projelerin artırılmasına yönelik tekliflere dair bir çağrı yapılmış olup, bu tekliflerin unsurları olarak üç konu belirlenmiştir. Bunlar; firmaların, sınai mülkiyeti teknolojik ve ticari stratejilerine dahil etmelerini cesaretlendirici ve bunun verimliliğini onlara gösterici eğitim taslakları tasarıları, sınai mülkiyet kullanımında firmaların başındaki kişiler arasında deneyim alışverişini artırıcı önlemler organizasyonu ve bir sınai mülkiyet yaklaşımının benimsenmesini cesaretlendirici ürün ve hizmet tasarıları olarak belirlenmiştir. Bu tedbirin amacı KOBİ'lerin yararına teknoloji sistemlerinin tanıtılmasını cesaretlendirmektir.

Ulusal Sınai Mülkiyet Enstitüsü (INPI), toplum ile temasta olan 10 bölgesel delegasyona sahip olup, bunlar marka, tasarım veya modeller ile patent başvurularının kabulünü yapmakta ve Ulusal Sınai Mülkiyet Enstitüsü'nün vermekte olduğu hizmetleri vermektedirler. Bu delegasyonlar bölgesel ekonomi ve KOBİ'ler ile yakın temastadırlar. Bunlar firmaların, okulların ve üniversitelerin teknolojik gelişimlerine yönelik eğitim seminerleri ve bilinç artırıcı birçok kurs organize etmektedirler. 1996'dan bu yana, yavaş yavaş Fransız kasabalarında da kalıcı ofisler kurulmaya başlanmıştır. Bu sayede uzak hedef gruplara da INPI hizmetleri götürülmektedir.

Tüm bu çalışmalar açık bir şekilde sonuç vermiştir. Örneğin; 1994-1996 yılları arasında Fransız KOBİ'lerinin %8'inin en az bir patent başvurusu yapmış olduğu görülmektedir.

III-1-8-İRLANDA

Giriş:

AB'deki en güçlü ekonomik büyüme oranına sahip ülkelerden biri olan İrlanda'da GSYİH, 1999 yılında %8,3 artmıştır. Yaşam standartları yükselirken, bu konuda AB seviyelerine yaklaşılmıştır.

Ekonomik büyüme, istihdam seviyesinde ciddi artışla sonuçlanmıştır. 1999'da istihdam %5,1 artmıştır. Aynı yılda küçük işletmelerin sağladığı istihdam yaklaşık 84,000 iken bu bir önceki yıldan %50 oranında artış anlamına gelmektedir. 1996 yılında KOBİ'lerdeki istihdamın toplama oranı ise %67,3 olmuş bir sene sonra da bu değer %69,6'ya çıkmıştır. Yine bu rakamlar AB seviyesinin biraz üzerinde yer almaktadır.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

İrlanda'da 1996 yılında KOBİ'lerin %63'ü yenilik faaliyetinde bulunmuştur. Bu oran büyük işletmelerde %86 olmuştur.

1997 yılında Araştırma Teknoloji ve Yenilik Girişimi başlatılmış olup, bu girişim İrlanda iş ortamlarında yüksek kalitede AR-GE seviyesini artırmayı sağlamaktadır. Burada amaç, araştırmayla ilgili faaliyetlerde birleşik ve tek bir yaklaşımı temin etmektir.

İrlandalı yazılım firmalarından gelen projeleri destekleme fonu da *Yazılım Uluslararasılaştırma Planı* çerçevesinde yer almaktadır. Bu plan AB Yapısal Fonları tarafından finanse edilmekte ve Ulusal Yazılım İdaresi tarafından da yönetilmektedir.

1996 yılında yenilikçi KOBİ'lerin %25'i yenilik işbirliğinde bulunmuşlardır. *Enterprise Ireland* bir Teknoloji Transfer/İş Ortaklığı Programı yürütmektedir. Programın amacı teknoloji transferi ve ortaklık düzenlemeleri yoluyla İrlanda'daki imalat ve uluslararası ticaret hizmetleri veren firmaların kar getirebilir satışlarını artırmaktır.

İleri Teknoloji Programları da *Enterprise Ireland* ile sanayi ve üçüncü-seviye kolejler arasında bir ortaklık içermektedir. Bu programlar, belli anahtar teknolojilerde stratejik bir uzmanlık temeli ihtiyacını karşılayabilmek ve sanayinin yeni teknolojiye girmesinde yardımcı

olmak, mevcut üretimin rekabetçiliğini geliştirmek ve yeni yüksek değer alanlarına yönelmek amaçlı oluşturulmuştur.

Yine *Enterprise Ireland* destekli bir *AR-GE Yönetim Programı* mevcuttur. Bu programın amacı da sanayinin AR-GE işleyişini yönetebilmesini, İrlanda üçüncü-seviye sektörü ve sanayi arasındaki ilişkiyi geliştirmeyi ve yüksek-seviye araştırmacıları desteklemeyi amaçlamaktadır.

Enterprise Ireland'ın *Teknoloji Merkezleri Programı* da kampüs temelli merkezlerin gelişimini desteklemeyi amaçlayan belirli teknoloji alanlarına odaklı bir program olup sanayiye bir dizi teknoloji hizmeti sunmakta ve uygun olduğu durumlarda spin-off firmalarının kurulmasını teşvik etmektedir. Merkezlerin hizmetleri arasında Araştırma ve Geliştirme, Teknik Danışmanlık, Endüstriyel Eğitim ve AR-GE uygulamaları mevcuttur.

Enterprise Ireland, *Mentör Ağı* isimli bir ağ oluşturmuş ve bununla iş ortamlarına uzman girişimci desteği vermektedir. Mentörler özellikle finansman, üretim, pazarlama ve kalite sistemleri üzerinde durmakta ve sorunları tespit edip çözüm önerisinde bulunmaktadır. Hizmet gizli olup ücrete tabi değildir.

Bilim, Teknoloji ve Yenilik Bilinç Programı, sektörlerin dikkatini bu alandaki faaliyetlere ve kariyer fırsatlarına çekmeyi amaçlamaktadır. Program çerçevesinde Ulusal Yenilik Ödülleri yer almakta ve bu sayede İrlanda firmaları tarafından yeniliğin öneminin kavranmasının ve bu firmaların başarılarının tanınmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

İrlanda'da 1994-1996 yılları arasında KOBİ'lerin %7'si en az bir patent başvurusu yapmışlardır. Sınai Mülkiyet Destek Planı ile patentlenebilir teknoloji için koruma, gelişim ve ticarileşme konularında danışma hizmeti verilmektedir. Uygun olan durumlarda patent masraflarına yönelik mali destek de söz konusu olmaktadır. Yine sınai mülkiyet hakları, gizlilik anlaşmaları ve teknolojik gelişme ile ilgili konularda da danışma hizmeti sağlanmaktadır.

III-1-9-İTALYA

Giriş:

Ülkede 1999 yılı süresince 370,977 yeni işletme kurulmuş, 249,943 tanesi de kapanmıştır. Yeni işletme doğum oranı da 1993'den beri en yüksek değeri olan %2,1'e ulaşmıştır.

İşsizlik oranları ise %11'in üzerinde seyretmektedir. Ancak bölgesel farklar da belirgin durumdadır. Örneğin kuzeyde %6,5 olan işsizlik oranı güneyde %22,8 olmuştur. İşletme sayıları da bölgelerde farklılık gösterebilmektedir.

İtalya'daki işletmelerde çoğunluk KOBİ'lerdedir. Bunlarda istihdam oranı da oldukça yüksektir. 1997'de toplam işletme istihdamının %80,1'i KOBİ'lerde yer almıştır.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

1996-1998 yılları arasında AR-GE faaliyetlerinde canlanma gözlenmiştir. 1996 yılında, AR-GE giderlerinin %54'ü KOBİ'ler ait olmuştur.

İtalyan KOBİ'leri, ürünleri pazarda belirli alanlara yönelik olduğundan, organizasyon ya da pazarlamadan ziyade ürün yeniliğine odaklanmaktadır. İtalyan KOBİ'leri için yenilik, araştırma veya diğer işletmelerle ortak araştırma kavramlarından ziyade yeni teçhizat anlamına gelmektedir. 1996 yılındaki bir araştırmaya göre İtalyan KOBİ'lerinin %47'si AR-GE faaliyetlerinde bulunmaktadır.

1990'ların sonuna dek, yenilik için kamu desteği karmaşık prosedürleri nedeniyle KOBİ'lerin erişimini güç kılan çeşitli teşvik ve ayrıcalıklardan oluşmakta idi. 1991'de ilk kez KOBİ'lerde yeniliği teşvik edici bir yasa çıkarılmıştır. Bu yasa ile, yeniliğe yatırım yapan firmalara vergi avantajları sağlanmıştır.

1997 yılında da KOBİ'lerin araştırma faaliyetleri için üniversite mezunlarını istihdam etmelerini sağlayıcı yardımlar geliştirilmiştir. Bu çerçevede çalışan başına 2 yıl için yılda 15,000 € ödenmektedir. Bu yardımı alabilmek için 400 başvuru alınmıştır.

Sanayi Bakanlığı araştırma, geliştirme ve yenilik alanlarında KOBİ'lere mali avantajlar getiren bir takım tedbir almıştır. Bu durumdan faydalanan KOBİ sayısı düşük olmuştur. Yine Ticaret Odaları da yeniliği teşvik edici 28 adet özelleştirilmiş yapı oluşturmuştur.

Teknolojik Yeniliğin Yayılması Programı ise, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlamakta, yenilikçi ruhu KOBİ'lere benimsetmeye çalışmaktadır.

1999 yılında buluşlar için ulusal patent talepleri yaklaşık %10 artış göstermiştir. 1994-1996 yılları arasında, imalat sektöründe bulunan ve 20'nin üzerinde çalışanı olan KOBİ'lerin %9'u en az bir patent başvurusu yapmışlardır.

Ülkede, patent alımı işlemlerinin basitleştirilmesi için yeni yapısal eylemler oluşturulması, öncelikli bir konu olarak belirlenmiştir. 1997 yılından itibaren, İtalyan Patent ve Marka Ofisi, potansiyel kişilerde patent bilincinin artırılmasına yönelik bir takım çalışmalar yapmıştır. İtalyan yatırımcılar patent hakkında çok az bilgi sahibi olduklarından bu duruma yönelik olarak çalışan 20 adet bölgesel bilgi merkezi bulunmaktadır.

III-1-10-LÜKSEMBURG

Giriş:

Ülke ekonomik açıdan olumlu bir yapı sergilemektedir. 1999 yılında işsizlik oranı, AB'nin en düşüğü olan %2,7 olmuştur. Ayrıca ülkedeki işletme sayısı da günden güne artmaktadır. İşletmelerdeki istihdamın %71,6'sı KOBİ'ler bünyesinde yer almıştır. Bu da AB ortalamasının üzerinde bir rakamdır.

Lüksemburg'da girişimciliği geliştirmek ve KOBİ'lere destek vermek amacıyla hükümet, iş ortamını geliştirmeye yönelik bir dizi önlem almıştır. Bunlardan biri 1996 Temmuz'da kabul edilen KOBİ Faaliyet Planıdır. Bu plan KOBİ Bakanlığının altında yer alan bir birim tarafından yürütülmektedir.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Araştırma, ya büyük firmalar ya da uygulamalı araştırma yapan üç araştırma merkezi tarafından yürütülmektedir. Bu merkezler, bazı faaliyetleri direk olarak KOBİ'lerin yararına

olan önlemler almaktadır. Örneğin; teknoloji izleme fonksiyonu, bilinç uyandırma ve KOBİ'lere yönelik eğitim.

Luxinnovation Acentası, (yenilik ve araştırmanın teşvik edilmesine yönelik ulusal acenta) bilgi, destek ve işbirliği tedbirleri aracılığıyla KOBİ'lere AR-GE sonuçlarının iletilmesinde yardımcı olmaktadır. Özellikle de teknoloji transferi, iş ortamları, kamu ve özel araştırma kuruluşları ve araştırmacılar arasında teknolojik işbirliğinin teşvik edilmesini hedeflemektedir. Tüm KOBİ'lerin bu hizmetten yararlanabilmesi mümkün olmaktadır.

Patent korumasının sağladığı fırsatların tanıtımı ve KOBİ'lerin bu konuda bilgilendirilmesi kamusal araştırma merkezleri ve özellikle de "CRP Henri Tudor" merkezi tarafından yapılmaktadır. 1994-1996 yılları arasında, tüm tanıtım çabalarına karşın, KOBİ'lerin sadece %3'ü en az bir patent başvurusu yapmıştır.

III-1-11-HOLLANDA

Giriş:

Son yıllarda ülkedeki ekonomik durum olumlu bir seyir göstermiş ve GSYİH 1999 yılında %3,5 oranında artmıştır. Bu güçlü ekonomik göstergeler yüksek oranda bir istihdama yol açmış ve işsizlik %3,1 oranında düşmüştür.

1997 yılında işletmelerdeki çalışan sayısının %62,7'si KOBİ'ler bünyesinde yer almıştır. Bu, AB ortalamasının biraz altında bir rakamdır. Ancak bazı sektörlerdeki istihdam oranında KOBİ'ler oldukça ağır basmaktadır.

Yeni iş başlangıçlarındaki artış büyük oranda ekonomik büyüme oranı, hizmet sektörünün bağlı büyümesi gibi genel ekonomik eğilimlere bağlanabilmektedir. Girişimcilik kültürünün canlandırılması ve olumlu ekonomi politikası da bu duruma katkı sağlamıştır.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Hollanda'nın teknoloji ve yenilik politikası genel kapsamlı olup, işletmeler ve araştırma için en uygun ortamın yaratılmasına odaklanmıştır. 1996 yılında, KOBİ'lerin %44'ünün yenilik konusunda çalışma yaptığı ve toplam geri kazanımlarının %2,2'sinin

yeniliğe harcadığı görülmüştür. Yenilikçi KOBİ'lerin %25'inin de diğer işletmeler, üniversiteler ya da araştırma enstitüleri ile işbirliğinde bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Hükümet, yüksek teknoloji iş başlangıçlarına uygun ortam yaratılması için bazı girişimlerde bulunmuştur. Bunlar; faaliyet paylaşımı, bölgesel girişimlerin birleştirilmesi ve güçlendirilmesi, büyük ve küçük iş ortamları arasında ortak iş geliştirmeyi hedefleyen stratejik ortaklıkların teşvik edilmesi gibi girişimlerdir.

AR-GE Ödeneği, AR-GE'yi geliştirme amacıyla olan hükümetin en çok tanınan ve takdir gören girişimidir. İdari işlemlerin basitliği bu girişime ulaşmayı kolaylaştırmaktadır ki bu durum özellikle KOBİ'ler için oldukça önemlidir. Bu girişimle firmalar vergi indiriminden yararlanabilmektedirler.

1998 yılında Hollanda'da toplam 2,997 patent başvurusu yapılmış olup bunlardan %37'si KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmiştir. Yine 1994-1996 yılları arasında KOBİ'lerin %7'si en az bir patent başvurusu yapmıştır. Hollanda Sınai Mülkiyet Ofisi, KOBİ'leri patent sistemine dair bilgilerin yayılmasında hedef gruplardan biri olarak belirlemiştir.

III-1-12-AVUSTURYA

Giriş:

1999 yılında Avusturya'nın ekonomik büyüme oranı, AB ortalaması olan %2,3 olarak gerçekleşmiştir. Yeni iş ortamlarının sayısı geçen bir kaç yıla oranla artış göstermektedir. Yeni iş ortamlarının hayatta kalma oranı da AB ortalamasının üzerinde seyretmiştir.

Son 10 yıl için bu oran 1 yıllık dönem sonunda %97, 2 yıllık dönem sonunda ise %84 olmuştur. KOBİ'ler istihdam konusunda da, genele bakıldığında oldukça ağırlıklı bir konuma sahiptir.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

1996 yılında yenilikçi KOBİ'lerin oranı % 59 olmuş ve bu oran da AB ortalamasının üzerinde yer almıştır. Sektörlerde büyük işletmelerin yenilikçilik oranı KOBİ'lerden oldukça fazla olmuştur. KOBİ'ler geri kazanımlarının %3,4'ünü yeniliğe yatırmış ve yenilikçi KOBİ'lerin de % 18'i bu alanda işbirliğinde bulunmuştur.

FINT (yeniliği teşvik ve teknoloji kullanımı) 1997 yılında başlamış ve 1999 yılında sona erdirilmiştir. Bu program, değişim ve yenilik ihtiyacını KOBİ'lere benimsetmek ve yenilik işlemleri için danışmanlık sağlayıcı metodlar geliştirmek için tasarlanmış faaliyetleri içermektedir. Program sonradan 2 sene daha uzatılmıştır.

Bir *Araştırma Ödeneği* de, ulusal ekonomi açısından değerli buluşları geliştirme giderlerine yönelik olarak hazırlanmıştır.

K+ Programı ise bilim ve iş dünyası arasında işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan bir programdır. Halihazırda 10 adet K+ merkezi mevcut olup, 2 tanesi de onay beklemektedir.

1997 yılında Ekonomik İlişkiler ve Çalışma Bakanlığı'nın emri ile *Tecma (Teknoloji Pazarlama-Avusturya)* patent kullanımı girişimi oluşturulmuştur. *Tecma*, Avusturya üniversiteleri, iş ortamları ve özel kişilerin lisans ile veya patent ve bilgi satarak yürüttükleri AR-GE sonuçlarını pazarlamaktadır. 1998 yılı başından 2000 yılı Nisan ayına dek *Tecma* 32 pazarlama sözleşmesi ile sonuçlanan 613 soruşturma, inceleme işlemi gerçekleştirmiştir. Bu soruşturmaların %24'ü özel buluş sahiplerinden, yaklaşık %19'u iş ortamlarından ve %57'si de üniversitedeki buluş sahiplerinden gelmiştir.

III-1-13-PORTEKİZ

Giriş:

1999 yılında ülkedeki işsizlik oranı, AB ortalamasının altında, %4,5 olmuştur. Yeni işletme sayısı da günden güne artmaktadır. Bir firmanın kuruluş aşaması işlemlerinin basitleştirilmesi ile yeni işletme doğum oranı 1996'da %10,4 iken, 1998'de %11,2 olmuştur. Yine bu işletmelerin üç yıl sonunda hayatta kalma oranı da %65 olmuştur.

1997 yılında Portekiz'deki işletmelerde mevcut istihdamın % 79,1'i KOBİ'ler bünyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

KOBİ'lerin yeniliğe yatırımları oldukça düşüktür. KOBİ'lerin yalnızca % 26'sı yenilik yapmaktadırlar ve bu oran AB ortalamasının altındadır. Büyük işletmelerde ise bu oran

%52'dir. Yenilikçi KOBİ'lerin %20'si diğer işletmeler, üniversiteler ya da araştırma enstitüleri ile ortak yenilik projelerinde yer almışlardır.

Portekiz yenilik alanında bir dizi destek faaliyeti geliştirmiştir. 1996 yılında işletmelerin iç teknoloji yeteneklerinin gelişmesini desteklemek amacıyla Yüksek Lisans veya Doktora dereceli personel yerleştirme programı oluşturulmuştur. Bu program bilimsel personelin maaş ödemelerini desteklemektedir.

KOBİ'lerin teknolojik rekabetçiliğini geliştirme girişimi 1997 yılında ortaya çıkarılmış ve 2001'de de devam etmiştir. Amacı, KOBİ'lerin rekabetçiliğini, teknolojik kapasitelerini geliştirme yoluyla artırmaktır. Program farklı tiplerde projeleri içermektedir. Bunlar; KOBİ'ler ile araştırma enstitüleri arasında işbirliğini geliştirme, teknoloji transferi ve teknoloji alanındaki KOBİ'lere iş planları hazırlamak olarak belirlenmiştir.

Yeni Yenilikçi KOBİ'lerin Yaratılması Projesi'nin amacı yenilikçi KOBİ'lerin yaratılmasını desteklemektir. Mart 2000 itibarıyla 41 adet proje desteklenmiş ve sonuçta 13 adet yeni işletmenin kurulması sağlanmıştır.

1995 ve 1997 yılları arasında Portekiz KOBİ'lerinin sadece %2'si patent başvurusu yapmıştır. Ancak 1994-1997 yılları arasında Avrupa Patenti talebi oldukça artmıştır, halen de bu artış devam etmektedir.

Sınai Mülkiyet Ulusal Enstitüsü, başvuru formları da dahil olmak üzere bazı prosedürleri sadeleştirmiş ve uygulamaları internetten ulaşılabilir hale getirmiştir. Buna ek olarak, halen patentlerle ilgili yeni bir faaliyet planı yürütülmekte olup, eğilim teknoloji merkezleri ve üniversiteler aracılığı ile KOBİ'ler bünyesinde patent kullanımı ile ilgili bilginin yayılması yönündedir.

III-1-14-FİNLANDIYA

Giriş:

Ülke ekonomisi oldukça verimli bir durumdadır. İşsizlik oranı da 1994'teki %16,6'dan, 1999'da %10,2'ye düşmüştür. 1996 yılında işletme doğum oranı %12 olmuş

ancak bu rakam 2 yıl sonra %10,2'ye gerilemiştir. 1997 yılında toplam istihdamın %59,2'sini KOBİ'ler karşılamıştır.

2000 yılı başında Ticaret ve Sanayi Bakanlığı, iki-yıllık bir girişimcilik projesi geliştirmiştir. Projenin amacı girişimciliğe yönelik olumlu etkilerin güçlendirilmesidir.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

1996 yılında yenilikçi KOBİ oranı %27 olmuştur. Aynı yıl bu işletmeler geri kazanımlarının %1,9'unu yeniliğe yatırmışlardır. Yenilik işbirliğinde bulunma oranı ise KOBİ'lerde %62 gibi yüksek bir rakam olmuştur. 1994-1996 yılları arasında en az bir patent başvurusu yapan KOBİ'lerin oranı da %7'dir.

Finlandiya Ulusal Teknoloji Acentası uygulamalı ve sınai AR-GE finansmanında en önemli organizasyondur. Ana hedefi Finlandiya sanayisinin ve hizmet sektörünün teknolojik yollarla rekabetçiliğinin artırılmasıdır. Acenta, mali desteğe ilaveten acenta danışmanlık ve teknik işbirliği hizmetleri de sağlamaktadır. Söz konusu organizasyon yerli firmalara olduğu kadar ülkede AR-GE alanında faaliyet gösteren yabancı firmalara da destek sağlamaktadır.

Finlandiya Buluş Derneği, yurtiçi ve yurtdışında buluşların geliştirilmesi için, yatırımcı ve özel kişilere risk sermayesi, buluşların patentlenmesi, pazarlama ve lisans konularında ücretsiz danışma hizmeti vermektedir. Bu dernek üniversiteler ile de işbirliği yapmakta olup, bu işbirliği Ulusal Patent ve Tescil Bürosu tarafından finanse edilmektedir.

1994 yılında kurulan *Innofinland Projesi* de ülkedeki yenilik faaliyetlerini teşvik etmek amacıyla kurulmuştur. Ülkenin üniversite kentlerinde ve hızlı gelişen bölgelerinde toplam 17 adet bilim parkı ve teknoloji merkezi bulunmaktadır. *Uzmanlık Merkezi Programı* da araştırma merkezleri ile yerel firmalar arasında işbirliğini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu merkezlerden 14 adet mevcuttur.

1990 yılında *SPINNO Spin-off Programı* geliştirilmiştir. Bu program; bilimsel enstitüler, teknik araştırma merkezleri, kamu otoriteleri ve iş ortamları arasında bir ortaklıktır. Programın amaçları; yenilikçi yüksek-teknoloji firmalarının yaratılmasının ve büyümesinin desteklenmesi, araştırma enstitüleri ile işbirliğinin geliştirilmesi ve karmaşık bilgi bazlı firma kavramlarını değerlendirecek, geliştirecek ve uluslararası hale getirecek verimli bir sistem

oluşturulmasıdır. Ana hedef gruplar araştırmacılar, yüksek lisans öğrencileri, bilim ve teknoloji alanında çalışan okulların mezunlarıdır.

III-1-15-İSVEC

Giriş:

1999 yılında ülkenin GSYİH'sı %3,8 oranında artmış ve istihdam da %2,2 oranında yükselmiştir. İşsizlik oranı %7'ye gerilemiştir. İşletme doğum oranı da 1998 yılında %5,4 olmuştur. Ülkedeki işletme istihdamının %61,1'i KOBİ'ler bünyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran AB ortalamasının altındadır.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Ülkede AR-GE faaliyetleri, yoğun olarak üniversiteler ve büyük firmalarda görülmektedir. İsveç teknoloji politikası bu faaliyetlerin KOBİ'ler tarafından da gerçekleştirilmesini hedeflemektedir.

1996 yılında yenilikçi KOBİ oranı %39 olmuştur. Büyük firmalarda ise bu rakam %67'ye çıkmaktadır. Yenilikçi KOBİ'lerin %50'si üniversiteler, araştırma enstitüleri veya diğer işletmeler ile ortak projelere katılmıştır. Aynı yıl KOBİ'ler toplam geri kazanımlarının %2,7'sini yeniliğe yatırmışlardır. 1994-1996 yılları arasında İsveç KOBİ'lerinin %8'i en az bir patent başvurusu yapmışlardır.

1994 yılında kurulan *Teknoloji Köprüsü Dernekleri*, bilgi değişimi ve üniversite-sanayi işbirliği sağlanması amaçlarının dışında araştırma sonuçlarından patent, lisans vs. şekillerde yararlanılmasını sağlamayı da hedeflerinden biri olarak belirlemiştir.

Rekabet Merkezleri de üniversiteler ve iş sektörü arasında araştırma bazlı işbirliğini cesaretlendirmektedir. Her merkez ilgili tarafların ortak atadığı bir grup tarafından yönetilmektedir. Yaklaşık 220 firma, 8 üniversite/kolejde ve araştırma enstitüsünde 130 enstitü/departmanda araştırmacı gruplar ile katılım sağlamaktadır. Programın bütçesi ülkedeki toplam AR-GE yatırımının %1'ine karşılık gelmektedir. *Endüstriyel Geliştirme Merkezleri* ise KOBİ'lerin kendi içlerindeki ve büyük firmalarla olan işbirliğini ve fikir, yetenek ve iş

akışını artırarak bunların gelişimini ve büyümesini teşvik etmektedir. Burada ana hedef yeni iş yaratılmasını sağlamak ve ürün, işlem ve teknik üretim anlamında firmaları geliştirmektir

İsveç Patent ve Kayıt Ofisi, her yıl 200-300 KOBİ'yi gezip onlara patent, marka ve ilgili konularda bilgi vermekte olan bir grup temsilciye sahiptir. Ofis ayrıca topluma; internet, müşteri magazini ve bültenler aracılığı ile de bilgi sağlamaktadır.

Yine ülkenin bir çok yerinde *Buluş Merkezleri* bulunmaktadır. Bu merkezler iş fikirlerinin değerlendirilmesi, iş planlarının geliştirilmesi ve mali yardım konularında yardım sağlamaktadır.

III-1-16-BİRLEŞİK KRALLIK

Giriş:

Krallık; sabit büyüme, düşük enflasyon ve 20 yılın en düşük işsizlik oranı ile oldukça olumlu ekonomik gelişmeler göstermektedir. GSYİH 2000 yılında %3 oranında artış sergilemiştir. İşsizlik oranı da 1999 itibariyle %6,1 olmuştur. Ülkede bir işletme, basit idari işlemler sayesinde bir günde kurulabilmektedir.

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

1996 yılında KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilen yenilik giderlerinin oranı geri kazanımlarının %3,3'ü olmuştur. Bu işletmelerin %54'ü yenilik faaliyetlerinde bulunmaktadır. Birleşik Krallık'ta AR-GE yapan KOBİ oranı %27 olup, 1994-1996 yılları arasında en az bir patent başvurusu yapan KOBİ oranı %4 olarak ortaya çıkmıştır.

Yenilik Bütçesi, teknoloji transferini geliştirecek ve KOBİ'ler, akademiler ve büyük firmalar arasındaki işbirliğini artıracak bir çok projeye maddi destek sağlamaktadır.

Patent Ofisi'nin Pazarlama ve Enformasyon Bölümü tarafından yürütülmekte olan *Arabuluculuk Atelyesi* çalışmalarını sürdürmekte olup, bu hizmeti geliştirme yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Strateji teklifleri Patent Ofisi'ne iletilmekte ve bunlara tepkiler beklenmektedir.

III-1-17-AVRUPA KOMİSYONU / KONSEY / AVRUPA PARLAMENTOSU

Araştırma ve Yenilik, KOBİ'ler tarafından patent kullanımı:

Yenilik Finansmanı Destek Masası, 1999 yılı başında kurulmuş olup, araştırma projelerinin sonuçlarının ticari uygulamasının sağlanmasını amaçlamaktadır. Destek Masası bilgi arayışında olan, mali konularda bilgi kaynaklarına ilişkin danışmanlık talep eden, hizmetler konusunda bilgi almak isteyen kişilere hizmet amacıyla bir Yardım-Masası oluşturmuştur.

Bölgesel Yenilik Girişimleri, yenilik faaliyetlerinde bulunan bölgelerin deneyim alışverişini cesaretlendirmeyi amaçlamaktadır. 1994 yılından bu yana (2000) 101 bölge, Bölgesel Yenilik ve Teknoloji Transfer Stratejileri ve Altyapıları ile Avrupa Ağında Yenilik Bölgelerini uygulamışlar ve 40 bölge de bölgesel yenilik projelerine katılmışlardır.

İş ağlarının bilgi temelli ekonomiye katkısını sağlamak amacıyla bir çalışma yürütülmektedir. Bu çalışma 56 yenilikçi iş ağının deneysel analizini, bir tipoloji tanımını, başarı etkenlerinin tanımlanmasını, performans göstergelerini ve 15 adet en iyi uygulamanın tarifini içermektedir.

Yenilik İçin Faaliyet Planı yeniliği teşvik etmek amacıyla gerçek bir Avrupa Stratejisi tanımlamayı hedeflemektedir. Planın öncelikleri 3 ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; gerçek bir yenilik kültürü geliştirilmesi, yenilik için uygun bir ortam yaratılması ve araştırma ve yenilik arasında kuvvetli bağlar oluşturulmasıdır.

KOBİ Ulusal Temas Noktaları Ağı, KOBİ'leri Avrupa Birliği AR-GE programlarından haberdar eder ve bu konuda danışmanlık yaparlar.

Topluluk Patenti konusunda bir düzenleme teklifi Komisyon tarafından 5 Temmuz 2000 tarihinde benimsenmiştir. Bu, fikri ve sınai mülkiyet konusunda öncelikli bir husustur. Topluluğun tümünü kapsayan tek bir patent , ulusal koruma haklarının bölgesel doğası sonucu ortaya çıkabilecek rekabetin zarar görmesinin önlenmesi için oldukça önemlidir. Böylesi bir patent, Avrupa'daki firmaların üretim ve dağıtım faaliyetlerini Topluluk boyutuna uyarlamalarını ve ABD ve Japonya ile rekabet ve gelişim konusunda mücadele edebilmelerini sağlayacaktır.

Komisyen 1998 yılında çok-dilli bir *Sınai Mülkiyet Hakları Destek Masası* kurmuştur. Bu masa, sınai mülkiyet konusunda danışma ve yardım hizmeti vermektedir. Ayrıca sınai mülkiyet bilincinin yerleşmesine de katkıda bulunacak çalışmalarını yürütmektedir.

Yine Komisyon, ulusal patent ofisleri ile bir takım yuvarlak masa toplantıları düzenlemiştir. Bunların amacı ulusal patent ofisleri arasında yenilik teşviği alanındaki en iyi uygulamaların paylaşılmasını sağlamaktır.

Kaynak: GİRİŞİMCİLİĞİ VE REKABETİ ARTIRMAYA YÖNELİK FAALİYET PLANININ UYGULANMASINA İLİŞKİN RAPOR-27/10/2000 [5]

III-2 - CC BEST RAPORU-TÜRKİYE

AB Komisyonu, KOBİ'lere yönelik öncelikli proje alanlarını belirlemekte ve dönemsel raporlar yayımlamaktadır. Komisyon 2000 yılı itibariyle üye ülkelere açık olan BEST çalışmasına, 2001 yılında aday ülkeleri de ekleme kararı olarak CC BEST sürecini başlatmıştır.

13 Temmuz 2001 tarihinde Ankara'da tartışılan taslak rapor son haline getirilmiş ve 28 Eylül 2001 tarihinde de Brüksel'de Komisyona sunulmuştur. Raporun temel amacı, üye ve aday ülkelere altı ana başlık altında yer alan konularda karşılaştıkları sorunların çözümü için diğer ülkelerin başarılı uygulama örneklerini inceleme fırsatı vermektir. Raporun içeriğinde Araştırma ve Yenilik ile KOBİ'ler tarafından patent kullanımı konularında

III-2-1-ARASTIRMA VE YENİLİK

III-2-1-1-Devlet Yardımları Kapsamında Sağlanan AR-GE Destekleri

1 Haziran 1995 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan *AR-GE Yardımları Tebliği* çerçevesinde, Türk sanayisine rekabet gücü kazandırabilecek AR-GE projeleri ile ilgili maliyetlerin belirli bir kısmı karşılanmaktadır. Bugüne kadar, AR-GE Yardımı almak için toplam 655 firma 1480 proje için başvurmuş, seçilen firmaların yürüttükleri projelerle bağlantılı olarak ortaya çıkan maliyetleri geri ödemesiz, yaklaşık 60 Milyon ABD \$ ödenerek karşılanmıştır. AR-GE Yardımı, AR-GE projeleri için kısıtlı kaynak ayırabilen KOBİ'lere önemli bir katkıda bulunmaktadır. Toplam yardım miktarı içinde KOBİ'lerin oranına bakıldığında, bunların başvuruların %69'unu ve projelerin %44'ünü oluşturduğu görülmektedir. Kullanıcılara ödenmiş olan fon içindeki payları ise %28'dir.

AR-GE Yardımı Programı, TÜBİTAK ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yürütülmektedir. Programdan yararlanan firmaların AR-GE yoğunluğu (AR-GE harcamalarının satışlara oranı) 1991'de, destek başvurularından önce %1.02 iken, programın uygulanmasından birkaç yıl sonra 1997'de %3.71'e yükselmiştir

TTGV'nin *Teknoloji Geliştirme Proje Desteği* kapsamında, destekten faydalanan firmalar patent müracaatı yapmak isterlerse, harcamalar teknoloji geliştirme bütçesinden

onaylanır. Buna ilaveten, KOBİ'lere patent müracaatı yardımı yapmak için, TTGV patent danışmanlık ihtiyacı için 10,000.- ABD \$'na kadar hibe destek sağlar.

KOSGEB Teknoloji Geliştirme Destekleri kapsamında, patent başvuru dosyası hazırlama bedeli (maksimum 5.936.- €) olarak;
Patent müracat dosyası hazırlama bedeli (maksimum 5.936 €) ,
Patent başvuru ücretinin %25'i ,
Patent koruma ücretinin %75'i (maksimum 1,000.- ABD \$ ve 5 yıl için) karşılanır.

III-2-1-2-Ülkemizde KOBİ'ler Tarafından Patent Kullanım Düzeyi;

Türkiye'de Sınai Mülkiyet sisteminde yapılan reformun başlangıcı olan 1996 yılında, KOBİ'ler tarafından yapılan patent ve faydalı model başvuru sayısı, toplam yerli başvuru sayısının %29'u iken, bu oran 2000 yılı için %42 olmuştur.

Aşağıdaki tablodan da görüleceği gibi, 1996 yılından 2000 yılına kadar toplam yerli başvuru sayısında %91'lik bir artış gerçekleşirken, bu oran, KOBİ'ler tarafından yapılan başvurular göz önüne alındığında %178 olmuştur. Bu veriler tablo halinde aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 3

<u>YILLAR</u>	<u>KOBİ'LER TARAFINDAN YAPILAN BAŞVURU SAYISI</u>	<u>TOPLAM YERLİ BAŞVURU SAYISI</u>
1996	107	376
1997	132	456
1998	185	533
1999	217	649
2000	383	804
2001	398	1009
2002	550	1372
2003	156 (05/03 itibariyle)	439 (05/03 itibariyle)

III-2-2-EN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

AB KOBİ Bütünleştirilmiş Programının üç unsurundan birini oluşturan ve 28 Ekim 1997’de çalışmalarına başlayan BEST Çalışma Grubu, işletmelerin yönetim ve finansmanları, çalışanların mesleki eğitimleri, teknoloji transferleri ve AR-GE konularında inceleme yapmak ve tavsiyelerde bulunmakla görevlendirilmiştir.

BEST Çalışma Grubunun nihai raporu 15-16 Haziran 1998 tarihinde Cardiff şehrinde Avrupa Konseyine sunulmuş ve Konsey raporda irdelenen önerilerin hayata geçirilmesi amacıyla Komisyonu bir eylem planı sunmaya davet etmiştir. Komisyon’un BEST raporuna cevabı ve öngördüğü takvim 30 Eylül 1998 tarihinde yayınlanmıştır. BEST Raporu işletmelere yönelik önerilerini bir önceki kısımda belirtilmiş olan 6 ana başlıkta toplamıştır.

Komisyon bu başlıklar altında KOBİ’lere yönelik öncelikli proje alanlarını belirlemekte ve dönemsel raporlar yayınlamaktadır. AB üye ülkelerinin sanayi ve işletme politikalarının geliştirilmesi kapsamında sürdürülen çalışmaların aday ülkelere de yansıtılması kararı neticesinde, Komisyon’un 2000 yılı itibarı ile AB üye ülkeleri için yayınladığı raporlara 2001 yılında aday ülkeleri de ekleme kararı alınmış olup, CC BEST olarak adlandırılan çalışmaların Türkiye’de koordinasyonu, derlenmesi ve sonuçların değerlendirilmesi KOSGEB Başkanlığınca sağlanmıştır .

Raporda yer alan, üye ülkelerin herbirinden ikişer adet olmak üzere toplam 56 adet başarılı uygulama hakkında bilgi olarak ve uygulamaları gerçekleştiren kuruluşlarla temas kurarak, benzeri uygulamaları ülkemizde gerçekleştirmek üzere program ve projeler geliştirmek imkanı bulunmaktadır.

KOBİ’lere hizmet veren tüm kurum ve kuruluşların hizmet ve destekleri Türkiye raporunda yer almış olup *Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı AR-GE Destekleri*, *Küçük Sanayi Siteleri* ve *Organize Sanayi Bölgesi* uygulamaları, KOSGEB’in *Ortak Kullanım Atölyesi/Laboratuvarı Desteği* ve *Teknoloji Geliştirme Merkezleri* en iyi uygulama örnekleri olarak seçilmişlerdir. AB Komisyonu tarafından, 2002 ve 2003 yıllarında aday ülkelerde CC BEST ile ilgili değerlendirme toplantıları düzenlenmiştir.

Kaynak: CC BEST Raporu Türkiye [7]

III-3 - AVRUPA'DAKİ ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE KOBİ'LERE YÖNELİK PATENT POLİTİKALARI

Bu kısım, aşağıda adı geçen ülkelerin patent ofislerine e-posta yoluyla danışılarak alınan cevapların derlenmesi ile oluşturulmuştur.

III-3-1-İSVİCRE

- KOBİ'lere patent başvurularında herhangi bir ayrıcalık ya da teşvik tanınmamaktadır
- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik de tutulmamaktadır.
- Sadece KOBİ'lere özgü olmamakla beraber tanıtım ve eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir

III-3-2-AVUSTURYA

- Avusturya Patent Ofisi, KOBİ'leri özel hedef gruplarından biri olarak görmekte ve bunlara yönelik özel hizmetler vermektedir.
- Düzenlenen çeşitli seminer ve eğitim programlarının hedef grupları arasında yine KOBİ'ler de yer almaktadır.
- KOBİ'lere yönelik sınai mülkiyet tanıtımı çerçevesinde ticari fuarlara katılım, dış ortamda mobil sergi ve iç ortamda yine sergi yoluyla yılda 8-12 haftalık programlar uygulanmaktadır.
- Yine KOBİ'lere yönelik, "*Firmalarda Sınai Mülkiyet Etkinliğini Artırma*" konulu küçük ölçekli seminer, kullanıcılar için çalışma atelyesi ve eğitim seminerleri yoluyla yılda 8-20 günlük programlar uygulanmaktadır.
- KOBİ'lere patent başvurularında herhangi bir ayrıcalık ya da teşvik tanınmamaktadır.
- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik de tutulmamaktadır.

III-3-3-POLONYA

- Ülkedeki patent ofisi, yerli ve yabancı patentlere ilişkin bilgilere sahip olan 24 adet bilgi merkezinin sağlayıcısı konumundadır.
- Ayrıca; özel haklar elde etme prosedürleri ve veritabanındaki bilgilerden faydalanabilme konusunda eğitimler de ofis tarafından düzenlenmektedir.
- Ofis, özel kişilere olduğu gibi KOBİ'lere de patent ve faydalı model korumalarına yönelik başvurularında indirim veya muafiyet olanakları tanımaktadır. Bir başvuru sahibi, patent veya faydalı model başvurusuna dair herhangi bir ücretin tamamını ödeyemeyecek durumda olduğunu kanıtlarsa, patent ofisi başvuru sahibini bu ücretin bir kısmından muaf tutar. Ancak

ücretin geri kalan kısmı tamamının %30'undan az olamaz. Benzer bir durum yıllık ücretler için de geçerli olmaktadır.

- 2002 yılında toplam başvuruların yaklaşık %10'u KOBİ sektöründen gelmiştir.

III-3-4-İRLANDA

- “*Enterprise Ireland*”, İrlandalı girişimcilerin gelişimine yardımcı olmakla görevli bir devlet kuruluşudur. Bu kuruluş; pazarlama, teknoloji, girişimci gelişimi, iş eğitimi ve bilim ile teknolojik gelişim girişimleri gibi, devletin İrlanda Endüstrisini geliştirmede dikkate aldığı unsurları biraraya getirmektedir.

- “*Sınai Mülkiyet Destek Programı*”, Enterprise Ireland'ın sınai mülkiyet birimi tarafından yürütülmekte olup, sınai mülkiyet koruması ile ilgili danışma hizmeti ile patentlenebilir teknolojinin gelişimi ve ticarileştirilmesi hususlarında hizmet vermektedir. Uygun olan durumlarda, patent masrafları ile ilgili mali yardım da sağlanmaktadır.

- “*Sınai Mülkiyet Destek Programı*” ‘ndan yararlanmak isteyen girişimciler, buluş sahipleri veya araştırma-geliştirme enstitülerinden; buluşun doğasını açıklayıcı bilgi, bunu geliştirme planları ve yatırım durumunda bir iş planı ile programa başvurularını istenmektedir. Detaylı tavsiye ve mali yardım, sadece imalat veya uluslararası ticaretle uğraşan yerli firmalar ya da bu tür firmaların kuruluşu ile sonuçlanabilecek potansiyeli sahip projeler için sağlanmaktadır. Bu durumda Enterprise Ireland buluşu değerlendirir ve buluşun potansiyeli olduğuna karar verirse, başvuru sahibine ilk tavsiyeyi ve buluşun geliştirilmesi, korunması ve ticarileştirilmesi için önerilen bir hareket planını sunar.

- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik tutulmamaktadır.

III-3-5-SLOVAKYA

- Slovak Patent Ofisi'nde KOBİ'lere yönelik özel bir politika mevcut değildir.

- KOBİ'lere patent başvurularında herhangi bir ayrıcalık ya da teşvik tanınmamaktadır.

- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik tutulmamaktadır.

III-3-6-ALMANYA

- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik tutulmamaktadır.

- KOBİ'lere patent başvurularında herhangi bir ayrıcalık ya da teşvik tanınmamaktadır.

- Alman Patent ve Marka Ofisi KOBİ'lerle ilgili iki proje ve girişime katılım sağlamıştır. Birincisi *WIPO'nun KOBİ'ler ve sınai mülkiyetle ilgili girişimi*, ikincisi ise *Sınai Mülkiyet Rehberlik Projesi*'dir. Bu proje KOBİ'ler için sınai mülkiyet konusunda bir rehber

yaratmaktadır. Proje 6 ülkeden 14 ortağı bünyesinde barındırmaktadır. Alman Patent ve Marka Ofisi de bu ortaklardan biridir.

- Alman Patent Ofisi'nde KOBİ'lere yönelik özel bir politika mevcut değildir.

III-3-7-FRANSA

- KOBİ'lere patent başvurularında herhangi bir ayrıcalık ya da teşvik tanınmamaktadır.

- Fransız Patent Ofisi'nde KOBİ'lere yönelik özel bir politika mevcut değildir.

- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik tutulmamaktadır

III-3-8-NORVEC

- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik tutulmamaktadır.

- Bazı durumlarda KOBİ'lere ve özel kişilere temel başvuru ücretinde %20 indirim uygulanmakta ve araştırma ücreti alınmamaktadır.

- KOBİ'lere patent başvurularında herhangi bir ayrıcalık ya da teşvik tanınmamaktadır.

- Norveç Patent Ofisi'nde KOBİ'lere yönelik özel bir politika mevcut değildir.

III-3-9-BELÇİKA

- Patent Ofisi'nin KOBİ politikaları;

→ patent bilgi seminerleri

→ patent araştırmalarının önemini gösterir tanıtım ve seminer organizasyonları

→ *PATLIB* (patent kütüphanesi) merkezi ağının Belçika'da geliştirilmesi : tekstil, metal ve inşaat sanayilerinde 3 merkez ve üniversitelerde 3 merkez (üyelerin fikirlerinin veya buluşlarının patentlenebilirliği konusunda başvuru öncesi yardım ve diğer hizmetleri alabilecekleri merkezler)

→ patent prosedürlerinin resmi hususları ile ilgili seminer organizasyonları (EP,PCT..)

→ özel kişiler için başvuru ücreti, rüçhan ücreti ve yıllık ücretlerde (araştırma ücreti dahil olmamak üzere) indirim olasılıkları

- KOBİ'lerden gelen başvurulara ait farklı bir istatistik tutulmamaktadır.

III-4 - EN İYİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

III-4-1-Danimarka Buluş Merkezi - Gelişimci fikirlerin yaratılması ve ticarileştirilmesi

Bu merkez, Danimarka Teknoloji Enstitüsü'nün bir bölümü olarak 1972'de kurulmuş olan ve kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Amacı, Danimarkalı buluş sahiplerine, bilim adamlarına ve KOBİ'lere fikrin doğuşundan iş dünyasındaki başarılı uygulamasına dek olan buluş aktivitelerinin tüm aşamalarında destek olmaktır.

Mali destek aktiviteleri:

-Buluş sahipleri için buluşları ile ilgili olarak yapmaları ve yapmamaları gerekenleri içeren web-tabanlı bir paket., Sık Sorulan Sorular, değerlendirme ve hesap kontrol listeleri, lisans kontrol listeleri, örnek sözleşmeler ve gizlilik anlaşmaları

-Buluş sahipleri için, yeni fikirlerin ticarileştirilmesi işlemlerinin tüm aşamalarında her vatandaşın ücretsiz danışma hizmeti alabileceği özel bir hat. Bu hizmet temelde telefon veya e-posta ve sadece özel durumlarda kişisel görüşmelere dayanmaktadır. Danimarka Buluş merkezi bu hizmete her yıl 1,500-2,000 dolayında talep almaktadır.

-Buluş sahiplerine, sınai mülkiyet, prototip teknoloji ve lisanslama konusundaki en son haberleri içeren elektronik haber postası ve talep edilen çeşitli alanlarda konferans hizmetleri gibi kolektif bilgi ve bilinçlendirme aktiviteleri.

-KOBİ'lere ve buluş sahiplerine yönelik, gelişim işlemlerinin tüm aşamalarını içeren hafta sonu kursları

-KOBİ'ler ve buluş sahiplerinin, sınai mülkiyet ve iş dünyası bilgileri veritabanlarına internet üzerinden ücretsiz ulaşımına yönelik özel kurslar

Bu aktiviteler, Danimarka Araştırma ve Teknoloji Bakanlığı tarafından desteklenmektedir.

Ticari aktiviteler:

-Firmalar için yaratıcılık seansları: Uygulamalı yaratıcılık ve grup yaratıcılığı için yeni metotların hedeflenen kullanımı ile yeni ürünlerin ortaya çıkarılması.

-Firmalar için yaratıcılık, yaratıcı takım çalışması ve yaratıcı görüşme teknikleri konularında kurslar

-Merkezin kendi prototip atelyesinde prototip çıkarımı
-KOBİ'lere ve buluş sahiplerine yönelik patent lisanslama ve sözleşme görüşmeleri:
Danimarka Buluş Merkezi her yıl 20-30 lisans sözleşmesi görüşmesi yürütmektedir.

Bu aktiviteler, KOBİ'ler ya da buluş sahipleri tarafından veya özel fon veya yatırımcılar tarafından finanse edilmektedir.

III-4-2-Danimarka Patent ve Marka Ofisi-KOBİ'lerin sınai mülkiyet sistemini kullanmalarına yardımcı olunması

Ofis bu konuda iki yöllü bir yaklaşım takip etmektedir. İlk yaklaşım, KOBİ'lerin, sınai mülkiyet sistemini etkin bir şekilde kullanmaları için gerekli yerel tedbirlerin alınması, ikinci yaklaşım ise Avrupa Komisyonu ve Avrupa Patent Organizasyonu çerçevesinde KOBİ'lerin sınai mülkiyet sistemi kullanımını cesaretlendirici önlemler alınmasıdır.

Danimarka Hükümeti, Danimarka Sınai Mülkiyet kültürünü güçlendirmek amacıyla iki-yıllık bir proje başlatmıştır. Projenin beklenen sonucu işletmelerin, rekabetçiliklerini artırıcı sınai mülkiyet yönetimi araçlarına sahip olmalarını sağlamaktır. Bu projede Danimarka Patent ve Marka Ofisi (DKPTO) firmaların patent ve markalarını değerlendirme konusunda kullanabilecekleri yeni ve pratik bir sınai mülkiyet yönetimi aracı olan *IPscore*® 'u geliştirmiştir. *IPscore*® modeli, niteliğe dayalı bir araç olup, firmaların patent ve markaya ilişkin stratejik değerlerini ortaya çıkarabilmektedir. *IPscore*®, firmaların haklarının değerlerini artırma amacıyla yapacaklarının sınırının belirlenmesinde temel oluşturmaktadır.

DKPTO, KOBİ'lerin sınai mülkiyetlerini koruma ve kullanmalarını destekleyici aktivitelere özel önem vermektedir. Ofis, sınai mülkiyete ilişkin soruları ele almak amacıyla bir çağrı merkezi oluşturmuştur. Merkez, sınai mülkiyet ve ticari hizmetler konularında rehberlik sağlamaktadır. Bu merkez günde yaklaşık 150 telefon almaktadır.

Bu Merkezde, bir çalışan sadece KOBİ meseleleri ile ilgili olarak görevlendirilmiştir. Uzman, teknoloji bilgi merkezleri, ileri teknoloji enstitüleri ve gelişim ortamı merkezleri ile yakın temasta çalışmakta, firmalara gezi düzenlemekte ve sınai mülkiyet kursları düzenlemektedir.

Ofis, kütüphane hizmetleri de vermektedir. Bu hizmetlerin en yoğun kullanıcıları yine KOBİ'lerdir. Kullanıcılar, ücrete tabi olmaksızın yerli ve yabancı patent, faydalı model, ticari marka ve endüstriyel tasarım bilgisi alabilmektedir.

Ofisin geliştirdiği bir iletişim kavramı da *profitgate*'dir. Burada amaç, KOBİ'lere stratejik sınai mülkiyet bilgisini yayabilmektir. Kavram; bir web sitesi, ofis bünyesinde potansiyel kullanıcının bilgi almak için kullanabileceği bir direk kırmızı hat, basın için düşünülmüş sınai mülkiyet dokümanları ve ülkedeki iş sektörü ile işbirliği içinde sunum döngülerinden oluşmaktadır.

DKPTO yılda yaklaşık 30-40 bilinç uyandırma kursu organize etmektedir. Katılımcılar arasında KOBİ'ler de yer almaktadır.

Sınai mülkiyet kullanımının daha verimli ve daha az masraflı olmasını sağlamak için, hükümet aşağıdaki önlemleri almıştır:

- Sınai mülkiyetin kullanımının güçlendirilmesi ve mahkemelerdeki işlemlerin ortalama sürelerinin düşürülmesi amacıyla sınai mülkiyet işlemlerini yürüten mahkeme sayısını azaltıcı ve bu konuda uzman olan hakimlerin sayısını artırıcı önlemler
- Teknik açıdan uzman hakimlerin çalıştırılmasını sağlayıcı önlemler

III-4-3-Garching Innovation'da Teknoloji Transferi

Teknoloji transferi, araştırma kuruluşları için oldukça önemli bir konudur. Teknoloji transferi, sadece bilim adamları tarafından geliştirilen buluşların lisanslanması ile para kazanmak için değil, geliştirilen araştırma projelerinin toplumla olan ilgisini göstermesi açısından da önemlidir.

Garching Innovation: Max Planck Derneği'nin bilimsel faaliyetlerinin ana hedefi, araştırma sonuçlarının uluslararası dergilerde yayınlanmasının sağlanmasıdır. Ancak burada araştırma faaliyetleri ile ortaya çıkarılan buluşlar, teknik bilgi veya yazılımlar bu derneğe ait olduğundan, dernek sınai mülkiyetin pazarlanması ile de ilgilenmektedir. Dernek, enstitülerden ilgili sanayi dalına teknoloji transferini organize etmek üzere, teknoloji transferinden sorumlu ticari bir şirket olan Garching Innovation'ı (1970) kurmuştur.

Bu şirkette her projeden bir bilim adamı sorumludur. Bu kişi, aynı zamanda buluş sahipleri ile temasta olan ilk kişidir ve enstitüye patentleme işlemleri ile ilgili önerilerde bulunmak, doğru patent vekilini seçmek ve bunlarla buluş sahipleri arasında görüşmeler düzenlemek durumundadır. Yine bu kişi uluslararası bir koruma elde etmek için nereye başvurmak gerektiği konusunda da tavsiyelerde bulunur. Lisans stratejileri geliştirmek ve özellikle yeni iş olanakları için sanayi ile temasta olmak da bu kişinin sorumluluk alanına girer.

III-4-4-PATLIB Bilgi Ağı – Avrupa Patent Ofisi

Avrupa Patent Ofisi, üye ülkelerin ulusal patent ofisleri ile işbirliği içinde, bir *Patent Bilgi Merkezleri Ağı* oluşturmuştur. Bu merkezlerden bazıları ulusal patent ofisleri ve üniversitelerde yer almaktadır. *PATLIB* bilgi ağının ana amacı, patent bilgi merkezlerinin birbirleri ile kolay şekilde iletişim kurmalarını ve beraber çalışmalarını sağlamaktır.

Bu merkezler (*PATLIB*) uygun olan ulusal ve uluslararası patent veritabanlarını araştırarak patent bilgisi sağlamaktadırlar. Bir çok merkez sınai mülkiyet hakları için olan ulusal sisteme bağlı bir şekilde, ilave olarak marka, tasarım ve faydalı model gibi diğer sınai mülkiyet haklarına ilişkin bilgi de sağlamaktadır. *PATLIB* çalışanları müşterileri için araştırma yapar ya da merkezin kamuya açık kütüphanesinde erişilebilir olan patent bilgisini kullanım veya araştırmada danışmanlık yapar. Bu merkezlerden bazıları patent bilinci modülleri, çalışma atelyeleri ve eğitim programları geliştirmişlerdir. Bazıları da müşterilerini bilgilendirmek için merkezi ziyaret eden patent vekilleri veya iş danışmanları ile işbirliği yapmaktadırlar. Özel hizmet ve ürünler sağlayan başka merkezler de mevcuttur.

PATLIB kullanıcıları; öğrenciler, buluş sahipleri, araştırmacılar, KOBİ'ler, patent vekilleri ya da toplumun diğer üyeleri olabilmektedir.

Merkezler kamu sektörünün bir parçası olmakta ve bu nedenle de kar amacı gütmemektedirler. Sonuçta kullanıcıların karşılaştıkları ücretler düşüktür.

PATLIB Bilgi Ağı destek noktalarından biri de, merkezler için her yıl düzenlenen bir konferanstır. Her yıl farklı bir Avrupa şehrinde düzenlenen bu konferans süresince katılımcılar ev sahibi ülkenin *PATLIB* faaliyetlerine ilişkin bilgilendirilirler. Bir diğer destek

noktası da *PATLIB Adres Rehberi*'dir. Bu rehber merkezlerin temas bilgilerini ve *PATLIB Bilgi Ağı* tarafından sağlanan ürün ve hizmetlere dair bilgileri içermektedir.

Bu bilgi ağı sürekli gelişim içerisindedir. 1995 yılında 116 merkez mevcut iken 2002 başlarında bu sayı 200'ü bulmuştur. Yeni merkezlerin katılımı ile bu sayının 2003 yılında 280'ü bulması beklenmektedir.

III-4-5-İtalyan Ticaret Odaları

2000 yılında 190 Ticaret odası ve özel acentelik Ticaret Odalarına bağlanmış ve “*patent kullanımının yaygınlaştırılması için bilgi merkezleri ağı*” yaratmak için bir proje geliştirmişlerdir. Projenin ana hedefi, İtalya’da özellikle özel sektörde bir sınai mülkiyet kültürü geliştirmektir.

Projeye katkıda bulunan kuruluşlar ;

- Ticaret Odaları ve özel acentelikler
- DINTEC* (ticaret odalarına belirli aktiviteleri geliştirmede destek olur.)
- İtalyan Patent ve Marka Ofisi

Gerçekleştirilen aktiviteler ;

- ticaret odaları bünyesinde bilgi merkezleri kurulması
- merkezlerin Bilgi Ağına on-line bağlanması
- tanıtım ve bilinç artıma aktiviteleri

Proje mevcut *PATLIB* merkezlerini genişletmeyi ve yenilerini kurmayı amaçlamaktadır. Ancak bir *PATLIB* merkezinin kurulması insan ve malzeme kaynakları açısından ciddi bir yatırım gerektirmektedir. Böylesi hizmetlere olan talebin az olduğu bölgelerde bilgi ve teknik destek, *PIP* merkezleri tarafından sağlanmaktadır. Bu merkezler İtalyan Patent ve Marka Ofisi tarafından, daha sınırlı araç ve kaynaklarla geliştirilmiştir.

PATLIB ve *PIP* Merkezlerinin bağlantısı, bilgi transferi ve deneyim paylaşımını gerçekleştirme ihtiyacından doğmuştur. On-line bilgi ağı, bir web sitesi ve sanal bir iletişim ağından oluşmaktadır.

Tanıtım faaliyetlerinin amacı da merkezlerin aktivitelerine ilişkin bilincin artırılmasıdır. *Bilgi-Ağı İletişim Planı* 'nın amaçları ise ;

- ➔ merkez hizmetlerinin özel sektöre ve basına tanıtılması
- ➔ yerel seviyede toplantı düzenlenmesi (girişimci, ekonomi işletmecileri, buluş sahipleri ve üniversiteler ile)
- ➔ aylık bir gazete çıkarılması (sınai mülkiyet hakkında son haberler ve merkezin aktivitelerine ilişkin)

III-4-6-INSTI Projesi (Almanya)

Alman Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı tarafından 1995 yılında kurulan *INSTI* projesinin amacı, Almanya'daki buluş sahipleri ve yenilikler (inovasyon) için açık bir ortam yaratılması ve AR-GE sonuçlarının pazarlanabilir ürünlere transferinin gerçekleştirilmesidir. Proje, ilk olarak 5 yıllık bir çerçevede düşünülmüş olsa da, bu sınır sonradan kaldırılmıştır. Bu proje "*Institut der Deutschen Wirtschaft*" tarafından yürütülmekte ve Bakanlık tarafından finanse edilmektedir.

Projenin ana hedefi, patent sistemi ve bilimsel-teknik veritabanlarının kullanımını artırmak, gereksiz yatırım ya da iki veya daha fazla firmanın aynı ürün üzerinde çalışmasını ve bu yöndeki çabaları engellemektir. Bu sayede proje, işletmelerin patent sistemini kullanımını cesaretlendirerek, bunların ürün veya proseslerinin yasal korumasını geliştirmelerini sağlamayı hedeflemektedir.

INSTI; patent vekilleri, yerel patent bilgi merkezleri, bilgi bankaları, iş danışmanları ve teknoloji transfer merkezleri ile ortaklıkta bulunmaktadır. Bu ortaklıklara buluş sahipleri, KOBİ'ler ve bilim adamları tarafından aşağıdaki hususlarda danışılabilir.

- ➔ Patent veritabanlarını kullanım amaçlı eğitim ve patent bilgisi
- ➔ Patent sistemi, markalar, patent masrafları ve yeni ürünler için yasal koruma kullanımı ile ilgili bilgi
- ➔ Yeniliklere ilişkin pratik hususlar (Örneğin; yaratıcı teknik kullanımı ve yenilik yönetimi)
- ➔ Yeni ürünlerin ulusal veya uluslar arası çerçevede ortaya çıkarılması ya da yeni iş temaları kurulması
- ➔ Deneyim alışverişi

→ Finansman, lisanslama veya patent vekili hizmetleri alımı

INSTI-KOBİ Patent planı: Program 1996'da oluşturulmuş ve özellikle KOBİ'lere odaklanmıştır. Ana hedefi buluşlarını patentleme yolunda gerekli adımları atmak isteyen KOBİ'lere mali destek sağlamaktır. Bu program, bir patent veya faydalı model için ilk kez başvuran ya da son 5 yıl içinde başvuru yapmamış KOBİ'lere mali destek sağlamaktadır.

Mali destek alanları ;

- “Tekniğin bilinen durumu” araştırmaları
- Ürün veya teknoloji patentlemede masraf/kazanç analizi
- Bir patent vekili masrafları ve Alman Patent Ofisi idari ücretleri
- Patent veya faydalı modellerin ticari kullanıma hazırlanması
- Yurtdışında patent başvurusu yapmak için patent vekili masrafları ve idari ücretler
- Gerekli sertifikasyonla ilgili soruşturma ve hazırlık masrafları

INSTI-Yenilik Pazarı: Program, işletmelerin teknoloji transferi ve yenilik alanında dünya çapında iş temaları kurmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

INSTI Yenilik Eğitimi: Buna ilişkin modüller;

- Stratejik yönetim (yenilik yönetimi)
- Ürünler, hizmetler ve prosesler için yeni fikirler bulunması (yaratıcılık ve değerlendirme teknikleri)
- Yeni ürünler için yasal koruma (sınai mülkiyet hakları, patent veritabanlarından bilgi alma teknikleri..)
- İşletmelerde ürün ve proseslerin geliştirilmesi (takım çalışması ve iletişim, başarılı iç yapılanmalar, kişisel çalışma teknikleri..)

III-4-7-Fin Buluşları Derneği – Yeniliğin Tesvik Edilmesi

Dernek, Fin buluşlarının geliştirilmesi ve sanayide kullanılmasını destekleyen bir kuruluştur. Yasal danışmanlık ve buluşların patentlenmesi için mali destek hizmetleri derneğin faaliyetlerinin önemli kısmını oluşturmaktadır.

Dernek, Finlandiya'daki özel buluş sahipleri, araştırmacılar ve KOBİ'ler için önemli bir bilgi danışma ve destek kaynağı olmaktadır. Faaliyetleri altı kategoride sınıflandırılabilir:

- Buluşçu faaliyetlerin desteklenmesi
- Buluşların değerlendirilmesi (Pazar potansiyeli, yenilik ve buluş olma özelliği, iş potansiyeli..)
- Danışma hizmetleri (buluşa özel danışmanlık, sınai mülkiyet hakları, diğer tür danışmanlık hizmetleri..)
- Buluşların korunmasında finansman (planlama ve tasarım, prototip geliştirme, teknik ve ticari danışmanlık..)
- Pazarlama finansmanı (lisans danışmanlığı dahil...)

Faaliyetlerin temelinde danışmanlık hizmetleri vardır. Dernek işletmelere, buluşa özel teknik meselelerden, ürünün pazar potansiyeli değerlendirmeleri, prototip geliştirme desteği ve patent konularında hukuki danışmanlık ve buluşun lisanslanması konularına dek bir dizi danışmanlık hizmeti sağlamaktadır. 1971'deki kuruluşundan bu güne yaklaşık 150,000 müşteriye hizmet vermiştir.

Buluşların geliştirilmesi ve pazarlanmasına yönelik mali destek aşağıdaki 4 şekilde olmaktadır;

- *“Keksi” Desteği*: Bir buluşun geliştirilmesinin erken aşamalarını kapsayan maksimum 8,000 € oranında ve geri ödeme zorunluluğu olmayan bir destek
- *“Destek” Karşılama*: Patentleme, ürün geliştirme ve pazarlama masraflarını karşılama amaçlı kullanılabilir. Projenin başarısına ve kazancına göre geri ödeme yapılır. Faiz uygulanmaz.
- *Tescil*: Geri ödeme zorunluluğu olmayan destek sağlar.
- *Kredi*: Buluş sahiplerine ve KOBİ'lere bir buluşun pazarlanmasının ilk aşamalarında işletme sermayesi sağlar.

Finansman desteği, buluşun konusu ve iş potansiyeline bağlı olarak 1,500 € ila 100,000 € oranlarında değişmektedir. Bu miktarın büyük kısmı Finlandiya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Dernek sınai mülkiyet haklarına, özellikle de patentlere özel önem vermektedir. Bir buluşun patentlenebilirliği ve buluş olabilme özelliği onun desteklenmesi için en önemli kriterlerdendir.

Dernek şu ana dek 16,000 başvuru almış ve bu başvuruların 200'ini desteklemeye karar vermiştir. Toplam 500 yeni ürün derneğin desteği ile pazardaki yerini almıştır.

III-4-8-İsviçre Sınai Mülkiyet Federal Enstitü'sünün Birleşik Stratejik Karar

Alma Konusunda Destekleyici Yeni Araştırma Hizmetleri

Bu hizmetlerin amacı, müşterilerin sınai mülkiyeti ve patent bilgisini birleştirerek ortak stratejik karar işlemlerinde bulunmalarını sağlamaktır. Bunu müşterinin ihtiyaçlarını en iyi derecede karşılayacak şekilde birleştirilebilir olan bir dizi araştırma modülünün yaratılması ile gerçekleştirilmektedir. Tipik taslak modüller teknoloji trend analizi ve portföy değerlendirme ve rakip analizi, patentlenebilirlik ve hak ihlali patent araştırmalarını kapsar. Hedefe, üstün yetenekleri olan organizasyonlarla ortaklık oluşturulması ile ulaşılır.

Bu hizmetler oluşturulurken hedef, birleşik stratejik karar-alma işlemlerinde yapısal temeller oluşturmaktır. Sonuçta “*ilerlemeni yönet*” isimli bir hizmetler paketi hayata geçirilmiştir.

Ürün geliştirme aşamasında 3 temel nokta göz önüne alınmıştır.

- sadece bilgi değil, bilgi sahipliği
- sınai mülkiyetin kolektif iş bağlamına entegre edilmesi
- sadece yerel ofisler yerine, başarılı ortaklar

Bilgi yerine bilinç (bilgi sahipliği): Bundan önce sadece patent profesyonelleri veriden bilgi edinebilmişlerdir. Günümüzde ise internet sayesinde bu işlemi hemen herkes gerçekleştirebilmektedir. Ancak çok karmaşık bir *teknğin bilinen durumu* araştırmasında bile o veri hala sadece bilgidir. Bunun bilince dönüştürülmesi için müşterinin kendi alanında bu konudaki direk çıkarı tanımlanmalıdır.

Bunu başarabilmek için üç tip bilgi sahipliği (bilinç) önemlidir. Bunlar; teknik ve bilimsel bilinç, olası birleşik stratejik bilinç ve patent araştırması bilinci. Sadece bu bileşim, verinin analiz edilmesini ve bilginin değerlendirilmesini sağlar.

Araştırma Modülleri: Müşterilerin patentle ilgili bilgi almak için bizzat gelmeleri yerine, Enstitü kendi konumunu belirli problemleri çözen bir harici partner olarak değiştirmiştir.

Araştırma hizmet paketleri, saydam ve üretilebilir olabilmek için modüler haldedirler. Müşteri için olağanüstü esneklik ve İsviçre Federal Sınai Mülkiyet Enstitüsü için büyük bir derecede otomasyon sağlayacak şekilde birleştirilebilir 20 modül vardır.

Uygulamada araştırma modülleri ve ortaklıklar-örnekler : Lisans işlemini ele alalım. Müşteri “buluşun lisanslanması önemli mi?”, “kimler bununla ilgilenebilir?”, “lisans potansiyeli nedir?” gibi sorulara yanıt aramaktadır. Böylesi bir iş için uygun ortak bir lisans danışmanlık firması olabilir. Bu aşamada Sınai Mülkiyet Ofisi teknolojik değerlendirme rakamlarını sağlar. Ortak da müşteri ile bir sonraki aşamada hangi adımı atacağına karar verir. Ofis tarafından sağlanan patent ve ürün veri tabanları ile, buluşla ilgilenebilecek işletmeler listesi çıkarılır. Daha sonra ortak firma aracılığıyla lisans almak isteyen taraf ile ilk temas kurulur. Kısa bir liste oluşturulmasının ardından Ofis firmaların AR-GE faaliyetlerini ve gelişim potansiyellerini dikkatlice değerlendirir. Daha sonra da ikili görüşmelere başlanır.

“Teknoloji Eğilimi Analizi” belirli bir teknoloji alanındaki gelişmeleri ortaya çıkaran bir paket olup, son 10 yıl için önceki teknik araması sonuçlarını içerir. Aynı zamanda, bu alandaki 8 büyük firma değerlendirilir ve bunların yenilik potansiyelleri ortaya konur.

Bir başka paket ise *“Portföy Değerlendirme Paketi”* ‘dir. Bu, rakip firma istihbaratı sağlamada kullanılır. Sadece bir firmanın patent portföyü değil, sınai mülkiyet stratejilerinin incelenmesini de içerir.

Sınai Mülkiyet Ofisinin ticari açıdan otonom yasal statüsü onun, hızlı ve bağımsız gelişmelerle (özellikle bunlar pahalı ve iş gücüne dayalı ise) mücadele edebilmesini sağlamaktadır. Diğer Sınai Mülkiyet Ofisleri genelde aynı konumda değildirler. Enstitü bu paketleri ve hizmetlerini tanıtıcı faaliyetlerde de bulunmaya devam etmektedir.

III-4-9-Enterprise Ireland - Sınai Mülkiyet Destek Planı

1998 yılından bu yana KOBİ'lere bu plan ile sınai mülkiyet desteği sağlanmaktadır.

Ana aktiviteleri:

- ➔ Buluşların korunmasında danışmanlık hizmeti
- ➔ Patent başvurularının mali açıdan desteklenmesi
- ➔ Buluşların gelişimi ve pazarlanmasında danışma hizmetleri

Plana Başvuru Prosedürü: Bu plandan destek ve danışmanlık hizmeti almak isteyen işletmeler, buluş sahipleri ve araştırma enstitüleri, Destek Planına buluşun konusu, onu geliştirme planları ve işletmeler söz konusu olduğunda da, bir iş planını sunarak başvurmalıdırlar. Genel anlamda danışmanlık hizmeti tüm başvurulara verilir. Ancak detaylı danışmanlık ve patent mali desteği sadece yerli imalatçı ya da uluslararası ticarete bulunan İrlanda firmaları için veya böyle firmaların kurulmasına önayak olabilecek potansiyele sahip projeler için sağlanmaktadır. *Enterprise Ireland* buluşu değerlendirir ve buluşun potansiyeli olduğuna karar verirse başvuru sahibine ilk danışma hizmeti ve buluşun geliştirilmesi, korunması ve pazarlanması için bir faaliyet planı sağlar.

Buluşların Korunması Konusunda Danışmanlık Hizmeti : *Enterprise Ireland* genelde başvuru sahiplerinin bu plana, patent başvurusu yapmadan önce başvurmalarını tercih eder. Bunun amacı, patent başvurusunun zamanlamasının doğru ve başvuru işlemlerinin buluşun teknolojik ve ticari gelişmesi ile uyumlu ve eş zamanlı olmasını garanti etmektir. Destek planı hukuki danışmanlık hizmeti vermezken ve bunun için başvuru sahiplerinin bir patent vekiline başvurmaları önerilirken, ihtiyaç duyulan bilginin nereden alınacağı konusunda ipuçları verir, patent araştırmalarına yardımcı olur ve patentleme işlemlerinde ve buluşla ilgili teknik meselelerde danışmanlık hizmeti verir.

Patentlere Mali Destek: *Enterprise Ireland* bir başvurunun patent koruması alabileceğine ikna olmuşsa ve tatmin edici detaylı imalat ve pazarlama planları da verilmişse, İrlanda ve uygun olan diğer ülkelerde patentlemeye destek verir. Mali destek ilk aşamada patent işlemlerinin %100'üne kadar ulaşabilir. Ancak proje ilerledikçe bu oran da düşer. İlk aşamaların sonrasında da destek verildiğinde bu destek, firma veya buluş sahibi ile yapılan anlaşmaya bağlı olarak sağlanır.

Buluşların Geliştirilmesi ve Pazarlanmasında Danışmanlık: Sınai Mülkiyet Planı çalışanlarının tümünün teknik altyapıları mevcut olup, profesyonel seviyede niteliklere sahiptirler. Buluşun teknik gelişiminde danışmanlık hizmeti sağlanır ve bazı durumlarda başvuru sahipleri *Enterprise Ireland*'ın diğer birimlerdeki teknik uzmanlara yönlendirilir. Pazarlamada danışmanlık hizmeti de Planın önemli bir bölümüdür. Buluş sahiplerine buluşları için potansiyel lisans ortakları bulmada yardımcı olunur ve arabuluculuk ve lisans işlemlerinde de danışma hizmeti verilir.

Enterprise Ireland yılda ortalama 150-200 başvuru alır. Tüm başvuru sahipleri genel bilgi alabilmekte ancak yaklaşık %50'si patentleme ve teknik ve ticari geliştirme konularında detaylı bilgi edinebilmektedir. Yılda yaklaşık 5-10 yeni proje patent mali desteği edinir.

III-4-10-Yenilik Acentesi (Avusturya)

Avusturyalı "*Yenilik Acentası*" yenilikçi firmaların büyümesini ve yeni teknolojilerin pazarlanmasını destekleyici bir kamu sektörü kuruluşudur. Ana hedefi, yenilikçi işletmelere ve akademik araştırmacılara teknoloji start-up firmalarının kurulma ve geliştirilmesi ve yüksek teknolojinin ülkede kullanımının artırılması için hizmet vermektir.

Acentanın hizmetleri 5 ana programla yürütülmektedir.

- ➔ *Tecma*: Teknoloji Pazarlama Avusturya
- ➔ *Seed* Finansman Planı
- ➔ *Tecnet*: Pazar ve Teknoloji Bilgi Ağı
- ➔ *i² Fikir ve Yatırım* - İş Melekleri Ağı
- ➔ *Biotech*: Bioteknoloji Impulse Programı

Tecma: *Tecma*, bünyesinde, üniversite araştırmacıları, buluş sahipleri ve firmalara gelecek vaat eden ürün, metot ve uygulamaları pazarlamada destek olan bir teknoloji lisans organizasyonudur. Organizasyon çalışanları kimya, fizik, biyoloji, bilişim teknolojisi ve makine mühendisliği alanlarında sınai deneyim sahibi bilim adamlarından oluşmaktadır. Hizmet dağıtımında, *Tecma* birçok ulusal ve uluslararası patent vekilleri, finansal acenta ve iş danışmanları ağından da destek almaktadır.

Tecma Hizmetleri:

- Buluşların pazar olasılıkları ve patentlenebilirlikleri için değerlendirme
- Kullanım ortakları için aktif araştırma
- Avusturya ve yurtdışında patent başvuruları için ilk finans
- Lisans arabuluculuğu
- Lisans gelirlerinin gözlemi
- Ortak araştırma risk arabuluculuğu
- Patent kredi destek planları
- Kurs ve yüz yüze görüşmeler yoluyla bilgi ve danışmanlık

Tecma, yüksek bir kazanç potansiyeli olduğu varsayılan buluşlara odaklanmıştır. Bu nedenle başvurular,

- a) ileri derecede yenilikçi,
- b) patentlenebilir ve
- c) pazarda geleceği olabilme

kriterlerini karşılamak üzere *Tecma* çalışanları tarafından katı bir seçim işlemine tabi olurlar.

Tecma hizmetlerinin masrafları, çoğunlukla sağlanan hizmete bağlıdır ve genelde bir tahmini ücretten oluşmaktadır. Halihazırda yılda 150-300 arası firma *Tecma*'dan destek almakta ve 10-12 tanesi de patent kredi planlarından mali destek almaktadırlar.

Tecnet Pazar ve Teknoloji Bilgi Ağı: *Tecnet* firmalara, yatırımcılara, teknoloji odaklı projeler için Pazar ve teknoloji bilgisi sağlamaktadır. *Tecnet* bilgi ağında kaynak olarak, özel veritabanları (patent veritabanları dahil), uzmanlar, ulusal ve uluslararası organizasyonlar, uzman yayınları ve internet kullanılmaktadır.

Bu hizmetin masrafları müşteri ihtiyaçlarının değerlendirilmesinin ardından ortaya çıkarılmaktadır. Araştırma işlemi çalışılan saatler ile ücretlendirilmekte ve Pazar çalışmalarının satın alımı da ayrıca değerlendirilmektedir.

Biotech Bioteknoloji Impulse Programı : Bu kapsamda destek alanları ;

- Patentleme ve lisanslama
- Bir iş planı ve Pazar hesabı çıkarılması
- Organizasyonel ve finansal yapı oluşturulması

- Yardım acentaları, bankalar ve yatırımlara Biotech mali destek ve finans ağı ile temaslara
- Ücretsiz laboratuvar imkanları için araştırma
- İdari işlemler için destek

BÖLÜM IV
ÇEŞİTLİ BAŞARI HİKAYELERİ

IV-1-DÜNYANIN ÇEŞİTLİ YERLERİNDEN BAŞARI HİKAYELERİ

IV-1-1-MORİTANYA

Kimlik	<i>Fakir bir Moritanya vatandaşı Abdellahi Ally</i>
Zaman	1987 yılı
Buluş konusu	Sadece meyvelerden oluşan, katkısız, özel bir reçel
Hikaye	<p>Ally bu reçeli ortaya çıkardıktan sonra, öncelikle yakın çevresine dağıtır ve olumlu tepkiler alır.</p> <p>Ürünü üretilip pazarlayabilmek için bir ortak aramaya başlar ancak sonuç olumsuzdur. Geçimini sağlamak üzere ufak çaplı olarak bu reçelleri üretmeye devam eder. Küçük bir atölyede reçelleri kavanozlara doldurur ve satış yapmaya başlar. Gün geçtikçe bu reçel daha da çok talep görmekte ve ünlenmektedir. Nihayet bir süpermarket Ally'e reçelleri için büyük bir sipariş vermek istemiştir. Ally, mali durumu bu siparişi karşılayacak seviyede olmadığından tekrar ortak aramaya başlar ve bulur.</p> <p>Ancak bu gelişmeler onu bir yandan da şüphelendirmektedir. Öncelikle ortağının, mali durumu daha iyi olduğundan bu işin üretim ve dağıtımının tamamını üstlenebileceği korkusu sarmıştır Ally'i. Ayrıca reçelinin daha çok kullanıcıya ulaşması ile birilerinin bu ürünü inceleyip onu kopyalaması düşüncesi de onu oldukça rahatsız etmektedir. Yine de mali destek olmadan, yani ortaksız bir şekilde bu siparişi karşılayabilmesi mümkün değildir.</p> <p>Ally bu konuda Sanayi Bakanlığına, bazı arkadaşlarına ve profesyonel danışmanlara başvurmuş ve bu imalat işlemlerini sınai mülkiyet kanunu ile koruması ve bunun için de Afrika Sınai Mülkiyet Ofisine (OAPI) başvurması gerektiği konusunda tavsiye almıştır.</p>

Başvuru Aşaması	<p>OAPI, Ally'nin buluşunun patentlenebilir olduğunu öngörmüştür. Buluşu patentlenirse, Ally bunu bir ücretle lisans konusu yapabilir ve imalat proseslerine ilişkin mülkiyetini yitirmeden sınai mülkiyet haklarından yararlanabilecektir. Sonuçta Ally patent başvurusu yapmaya karar verir.</p>
Sonuç	<p>Ally'nin patenti, kredi çekme konusunda oldukça etkili olur ve gelişmeler birbirini izler. Oldukça kısa bir sürede Ally, ürününü pazarlamak isteyen ortaklarla karşılaşır.</p> <p>Ayrıca Ally,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Moritanya Buluş Sahipleri Derneği'ne üye olur - Eylül 2000'de Hükümet tarafından Ulusal Buluş Fuarına davet edilir ve jüri tarafından ilk kez verilen Buluş ve Teknoloji ödülüne layık bulunur - Ekim 2000'deki Dünya Gıda Günü'nde Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu (FAO)'nun altın madalyasını alır - Aralık 2000'de Cenevre Uluslararası Buluş Fuarı'nın <i>uluslararası pazarın ilgisini en çok çeken buluşun sahibi</i> unvanı ile ödül alır. - Moritanya ve Fransa basınında röportajları yer alır - Son olarak OAPI, ona 2002'deki Cenevre Uluslararası Buluş Fuarı'na katılabilmesi için destek sağlar. <p>Bu arada Ally atölyesini de oldukça genişletmiş ve başarısını artırarak sürdürmüştür. Büyük firmalardan sürekli sipariş almakta ve kredi almakta da hiç zorluk çekmemektedir. Bir yandan da ürünün pazarlamak istediği diğer ülkelerde de patent başvurusu yapma girişimlerine başlar.</p>

IV-1-2-AVUSTURALYA

Kimlik	<i>Avusturalyalı Sörfçü Robert Webster</i>
Zaman	1994 yılı
Buluş konusu	Özellikle sörfçüler için güneş gözlüğü
Hikaye	<p>Webster ve arkadaşları, kumsalda buldukları sırada taktıkları güneş gözlüğünü sörf yapmak için denize indiklerinde takmamalarının göz sağlığına oldukça zararlı olduğunu düşünürler.</p> <p>Webster bu konu üzerinde oldukça kafa yorar ve böylesi bir gözlük tasarlarlarken ana unsurun, sürekli kafada kalabilecek, sörf tahtasından düşüldüğünde kişiye zarar vermeyecek, buğulanma yapmayacak ve bütünüyle çevresel bir görüş sağlayabilecek özelliklere sahip bir tasarım olduğuna karar verir.</p> <p>Webster ve sörf tahtası imalatı işinden bir çalışanı, aylar süren AR-GE çalışmalarının ardından bu özelliklere sahip bir gözlük tasarlarlar.</p>
Başvuru Aşaması	Patent ve tasarım başvurularında bulunmalarının ardından ürün diğer sörfçüler tarafından da denenir ve oldukça olumlu tepkiler alır. Patent başvurusunu, buluşunu daha da geliştirmeden alır ki bu sayede geçici koruma elde edecek ve AR-GE faaliyetlerine güvenle devam edebilecektir. Ayrıca bu 12 aylık geçici koruma sonunda rüçhan talebi ile birlikte sörf sporunun yoğun olarak yapıldığı diğer ülkelerde de koruma talebinde bulunabilecektir. Bu düşüncesini PCT (Patent İşbirliği Antlaşması-bir başvuru ile birçok ülkede koruma talebi) başvurusu ile gerçekleştirir.
Sonuç	Webster'ın AR-GE ve sınavi mülkiyet masrafları, şu an için satışlarını geçse de o, yakında buluşundan çok iyi sonuçlar alacağına emindir.

IV-1-3-DANİMARKA

Kimlik	<i>Torben Flanbaum</i>
Zaman	1999
Buluş konusu	Şarap sürahisi
Hikaye	<p>Şarap ve bunun servisi ile ilgili bir programı izlemesinin ardından Flanbaum, yeni bir şarap sürahisi geliştirmeye karar verir.</p> <p>Buluşun prensibini, geleneksel bir şarap sürahisinin bir ventüri kanalı ve bir hava nozuluna sahip olması olarak belirlemiştir. Ertesi gün buluşunun bir prototipini ortaya çıkarır. Geliştirdiği sürahi ile bir yandan şarabı kabından boşaltırken diğer yandan da tortusuna zarar vermeden tadının daha iyi olmasını sağlar.</p> <p>Buluşunu Danimarkalı bir KOBİ'ye sunar.</p>
Başvuru Aşaması	Firma buluşa ilişkin bir patent lisansı alarak hemen üretim aşamasına geçer. 1999 yılı sonuna doğru pazarlama aşamasına geçilir.
Sonuç	Bu ürün, firmanın tarihi boyunca en çok satış yapan ürünü haline gelir.

IV-1-4-HIRVATİSTAN

Kimlik	<i>Hırvat Farmasötik firması Pliva</i>
Zaman	1970'li yıllar
Buluş konusu	Antibiyotik
Hikaye	Pliva firması orijinal bir antibiyotik olan azitromisini geliştirir. Azitromisinin özelliği, hayvan dokularında mevcut tüm antibiyotiklerden daha uzun süre kalabilmesidir. Buluşun geliştirildiği bu sıralarda Pliva küçük çaplı bir firmadır ve ürününü pazarlayabilmek için sermaye ihtiyacı duymaktadır.
Başvuru Aşaması	1981 yılında Pliva buluşu için, A.B.D. de dahil olmak üzere dünya çapında patent alır. Farmasötik devi Pfizer, Amerikan Patent Ofisi veritabanında araştırma yaparken Pliva'nın buluşuna rastlar ve bu antibiyotiğin yüksek potansiyelinin farkına varır. Pliva ve Pfizer lisans anlaşması yaparlar. Anlaşmaya göre Pfizer azitromisini dünya çapında pazarlayacaktır. Pliva da Orta ve Doğu Avrupa'da kendi markası ile satış yapacak ve Pfizer'ın satışlarından telif hakkı alacaktır.
Sonuç	Pfizer bu ürünün satışından yılda 1 milyar dolar gelir elde etmektedir. Pliva da buluşu sayesinde oldukça büyümüş ve AR-GE faaliyetlerine daha fazla yatırım yapma fırsatı bulmuştur. Pliva halihazırda Hırvatistan'ın ve Orta ve Doğu Avrupa'nın en büyük farmasötik firmalarından biri haline gelmiştir.

IV-1-5-SALVADOR

Kimlik	<i>Farmasötik firması Paill Laboratuvarları, Salvador</i>
Zaman	2000
Buluş Konusu	Ampül açacağı
Hikaye	Firma, müşterilerinin ihtiyacını karşılamak için, ampülün kafasına kenetlenen ve bu sayede ampülün açılması sırasında yaralanmayı önleyen atılabilir silindirik plastik bir aracı olan bir ampül açacağı geliştirir.
Başvuru Aşaması	Buluşun gerçekleştirilmesinin hemen ardından bir patent başvurusu yapılır.
Sonuç	Buluşun başarısı ile Paill Laboratuvarları büyüme aşamasında, rekabetçi ve başarılı bir firma haline gelir. Paill Laboratuvarları, 2002 yılında da WIPO'nun <i>Teknolojik Geliştirme Yapan Girişimler Ödülünü</i> almıştır.

IV-1-6-AVUSTURALYA

Kimlik	<i>Bishop Steering firması, Sydney</i>
Zaman	1960
Buluş Konusu	Motorlu araç teknolojisinde geliştirme
Hikaye	<p>Güç dönüşüm teknolojisi ile tanınan Bishop grubunun, hak sahipliğinden yıllık 7 milyon dolar kazandığı 500 adet patent ve patent başvurusu vardır. Bu miktarın %90'ı deniz aşırı ülkelerdeki lisans sahiplerinden gelmektedir. Yine her yıl üretilen motorlu araçların %25'i de Bishop teknolojisi kullanmaktadır.</p> <p>Sınai mülkiyet yönetimi, bu firmanın günlük işinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır.</p> <p>Bir buluş sahibi, patentini pazarda koruma yönünde zayıf kalırsa, pazara yenik düşer. Arthur Bishop, 40 yıl önce şirketini kurup sınai mülkiyetlerine ilişki oldukça geniş bir envanter oluşturduğundan halihazırda Avusturalya'da sınai mülkiyet yönetimi ve bundan kazanç elde etmede lider konumdadır.</p>
Sonuç	Firma 1960'lı yıllarda teknolojilerini lisans yolu ile dış pazara açmıştır. Başlarda inhisari olarak verdikleri lisansın yüksek getirisine rağmen, bu lisansı buluşlarının iyiden iyiye tanınmasıyla inhisari olmayan lisansa dönüştürmüşlerdir. Böylece daha geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşmışlardır.

BÖLÜM V

TEKNOLOJİ ALANINDA KOBİ'LERE DESTEK PROGRAMLARI

V-1 - AB İŞLETMELER ÇOK-YILLI PROGRAMI

Günümüzde işletmelerin büyük çoğunluğunu küçük ve orta ölçekli işletmeler oluşturmaktadır. Büyük ölçekli işletmelere göre daha dinamik bir yapıya ve esnek karar alma mekanizmasına sahip olan KOBİ'ler bu özellikleriyle istihdam yaratma potansiyelini en iyi değerlendirebilecek işletmeler olarak tanımlanmaktadır.

İşletmelerin yaklaşık %99,78'ini KOBİ'lerin oluşturduğu AB'de, ekonomik büyüme, rekabet edebilirlik ve istihdam yaratılmasının teşvik edilmesinde KOBİ'lerin temel unsuru oluşturduğu tüm üye devletlerce kabul edilmekte, işletme politikası KOBİ'lerin ihtiyaçlarını ve karşılaştıkları sorunları dikkate alarak rekabet edebilirliklerini güçlendirecek şekilde yapılandırılmakta ve bu amaçla çeşitli mekanizmalar uygulamaya konulmaktadır.

Çok-Yıllı Program ve *Bütünleştirilmiş Program* çerçevesinde uygulanan AB'nin KOBİ'lere yönelik işletme politikası, 1980'li yıllarda şekillenmeye başlamış; 1989 yılında Komisyon bünyesinde işletme politikasından sorumlu yeni bir Genel Müdürlüğün oluşturulmasıyla kurumsal bir nitelik kazanmıştır.

Bütünleştirilmiş Program, AB'de KOBİ'lere yönelik tüm faaliyetlerin eşgüdümlü ve uyumlu olmasını kolaylaştırmak amacıyla genel bir çerçeve oluşturmakta; Birlik düzeyinde veya ulusal ya da bölgesel düzeyde KOBİ'lerin gelişimiyle ilgili tüm taraflarca yürütülecek, iyi uygulamaların karşılıklı değişimi (*BEST*), *İşletmeler Çok-Yıllı Programı* ve diğer Birlik politikaları kapsamında girişilen faaliyetler olmak üzere 3 eylem grubunu içermektedir.

Bütünleştirilmiş Program'ın bir parçasını oluşturan *Çok-Yıllı Program*, AB'nin, diğer Birlik politikalarının kapsamadığı KOBİ'lere özgü eylemleri için yasal ve mali çerçeveyi oluşturmaktadır.

Türk KOBİ'lerinin rekabet güçlerinin geliştirilmesi ve AB'deki potansiyel ortaklarıyla ülke ekonomisine çok daha fazla katkı sağlayacak girişimleri değerlendirme olanağının sağlanması büyük önem kazanmaktadır.

13 Haziran 2000 tarihinde AB Dış İlişkiler Konseyi tarafından kabul edilen ve 19/20 Haziran 2000 tarihinde Avrupa Komisyonu Feira Zirvesinde görüşülerek onaylanan "Avrupa Birliği Küçük İşletmeler Sözleşmesi" küçük işletmeleri teşvik etmek ve birçok alanda desteklemek amacıyla üye ülkelerin ve Komisyonun ortak görev metni niteliğindedir. Sözleşme, üye ülkelerde politika oluşturanların bakış açılarında Avrupa ekonomisinin gelişmesinde kritik rol oynayan küçük ve orta ölçekli işletmelerin önemini vurgulamayı, KOBİ politikası oluşturucu mercilerin, kişi ve kuruluşların KOBİ'lerin gelişmesi ve başarısına yönelik gerekli faktörleri dikkate almalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

AB Komisyonu, Feira Zirvesinde belirlenen hedeflere ulaşabilmek amacıyla *4. KOBİ Çok-Yıllı Programını* geliştirmiştir. 2001 - 2005 yıllarını kapsayacak *4. Çok-Yıllı Programı* ile ilgili Komisyon kararı 29.12.2000 tarih ve L333 sayılı AB Resmi Gazetesi'inde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye'nin KOSGEB'in koordinasyonunda aday ülke statüsünde katıldığı *Çok-Yıllı Programda* KOBİ Genel Politikalarının teknoloji ve yenilik alanında olanları şu şekilde belirlenmiştir.

1) AR-GE Yenilik (İnovasyon) çalışmalarının desteklenmesi

- AR-GE programlarına katılımın desteklenmesi
- Kobi'lerin AR-GE'nin önemi hakkında bilgilendirilmeleri

2) Finans/kredi kaynaklarının geliştirilmesi

- Yeni işletme tesisinin desteklenmesi
- Faaliyet geliştirme projelerinin desteklenmesi
- Mülkiyet devir maliyetinin azaltılması

3) Diğer önlemler

- Bilgi çağına uyum sağlanması
- Kamu ihalelerine katılımın desteklenmesi
- İşletme kültürünün geliştirilmesi

Çok-Yıllı Programı'nın öncelikli hedefleri ise şöyledir;

- KOBİ'lere yönelik yasal ve bürokratik düzenlemelerin sadeleştirilmesi

- KOBİ'lerin finansal imkanlarının güçlendirilmesi
- Enformasyon şebekeleri ile KOBİ'lerin uluslararası pazarlara açılımının teşvik edilmesi
- KOBİ'lerin rekabet gücünün artırılması, AR-GE, Yenilik (İnovasyon) ve eğitim olanaklarının geliştirilmesi
- Girişimci ruhunun teşviki ve özel hedef kitlelerin belirlenerek desteklenmesi

AB Komisyonu, bu hedef ve politikaları gerçekleştirebilmek için aşağıda belirtilen projeleri yürürlüğe koymuştur;

- Bürokratik Engellerin Hafifletilmesi
- Bilgi/Enformasyon Şebekelerinin Geliştirilmesi
- Eğitim Destekleri,
- AR-GE ve Yenilik (İnovasyon), Bilgi Toplumuna Geçişin Hızlandırılması,
- Çevre Koruma Alanında Hedeflere Ulaşılması,
- Avrupa ve Uluslararası Pazarlara Açılımı Destekleme Hedefleri,
- Kredi/Finansman Ortamının Geliştirilmesi
- İstişare ve KOBİ Politikaları Önceliklerinin Tespiti

Yerel katkısı KOSGEB tarafından sağlanacak İşletmeler *Çok-Yıllı Programı* kapsamında Avrupa Bilgi Merkezi sayısı 1'den 12'ye çıkarılacaktır.

KOSGEB, *İşletmeler Çok-Yıllık Programına* paralel olarak şu çalışmalarını yürütmektedir.

- ➔ Teknoloji Geliştirme Merkezlerinin yaygınlaştırılması, hizmetlerin iyileştirilmesi ve bu Merkezlerde teknoloji tabanlı, yenilikçi KOBİ'lere verilen desteklerin çeşitlendirilmesi,
- ➔ İşletmelerin bilgisayar yazılımı kullanımının desteklenmesi,
- ➔ Bilgisayar yazılımı geliştiren işletmelerin desteklenmesi, elektronik ticaretin yaygınlaştırılması,
- ➔ KOBİ'lerin internet kullanımını arttırmak amacıyla İnternet Kiraathanelerinin kurulması,
- ➔ Teknopark kuruluşunun teşviki ve kitle örgütlerinin bilgilendirilmesi ve motivasyonu,
- ➔ AB Programlarından KOBİ'lerin yararlanması için bilgilendirme,
- ➔ KOBİ-NET ile yaygın bilgilendirme,

- KOBİ'ler için yeni finansal araçlar ve modeller geliştirilmesi,
- KOBİ'ler için yatırım alanları tespiti ve yatırım danışmanlığı,
- İhracat odaklı ortak yatırım ve ticaret işbirliğine yönelik destekleme,
- İş Geliştirme Merkezlerinin yaygınlaştırılması,
- Yeni İş Kurma, Yönetim ve İş Organizasyonu eğitimleri ve danışmanlığı hizmeti verilmesi
- Test ve analiz hizmetleri verilmesi ve bu hizmetlerin AB standartlarına ve düzenlemelerine uygun niteliğe kavuşturulması.

V-2 -AB KÜÇÜK İŞLETMELER SÖZLESMESİ

AB üyesi ülkeler küçük ve orta ölçekli işletmelere bakış açılarında birliktelik sağlamak amacıyla 19-20 Haziran 2000 tarihlerinde gerçekleştirdikleri Fiera Zirvesi sonucunda bir sözleşme yayınlamışlardır. Üye ülkelerin KOBİ politikalarını oluşturmalarında anayasa niteliği taşıyan sözleşme ülkemizdeki KOBİ'lerin AB rekabet ortamına uyumlandırılmasını hedefleyen tüm kurum ve kuruluşlar için de yol gösterici bir nitelik taşımakta olup üyeliğe aday ülkelerin deklarasyonda yer alan temel prensipleri kabullendiklerini teyit etmeleri beklenmektedir. Sözleşme içeriği aşağıdadır.

Küçük işletmeler Avrupa ekonomisinin belkemiğidir. Onlar iş fikirlerinin ve işlerin gelişmesi ve üremesi temelinde anahtar bir rol oynarlar. Eğer küçük işletmeler gündemin ön sıralarına alınırsa yeni ekonomide Avrupa'nın çabaları başarıya ulaşacaktır.

Küçük işletmeler iş ortamındaki değişikliklere en duyarlı olanlardır. Eğer aşırı bürokrasi ile yüklenirse ilk sıkıntıya düşecek olanlar küçük işletmelerdir ve kırtasiyecilik anlayışı terk edildiğinde girişimcilerden ilk başarı elde edenler ve ekonomiyi başarıyla ödüllendirenler gene onlardır.

Lizbon Zirvesinde AB'nin dünyanın en rekabetçi ve dinamik, bilgi tabanlı ekonomisi haline gelmesi, ekonomik gelişmenin artırılması, daha fazla ve daha iyi işletmeler, daha büyük sosyal birleşme hedeflenmiştir.

Küçük işletmeler Avrupa'da sosyal ve bölgesel bütünlük kadar istihdam ve yenilik için de itici güç olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Küçük işletmeler ve girişimciler için mümkün olan en iyi iş ortamının oluşturulması gerekmektedir.

AB'nde küçük işletmelerin fonksiyonu, girişimciliği harekete geçirmek, varolan girişimleri değerlendirmek ve gerektiğinde onlara küçük işyerleri yapmak ve küçük işyerlerinin ihtiyaçlarına bağlı olarak politika üretmek yoluyla geliştirilebilir.

Hedefler:

➔ Yenilik ve girişimcilik ruhunu canlandırmak, güçlendirmek ve desteklemek,

- Düzenleyici, mali ve idari çerçevede girişimci aktiviteye yardım etmek ve girişimcilerin statüsünü geliştirmeyi başarmak,
- Genel politika amaçlarına önem vermeyen en az külfetli ihtiyaçlar temelinde pazarı arttırmayı sağlamak,
- En iyi araştırma ve teknolojiyi geliştirmeyi kolaylaştırmak,
- Bir girişimin yaşam döngüsünün mali durumunu iyileştirmek,
- Performansı sürekli olarak artırmak suretiyle AB'ndeki küçük işletmelere dünyadaki en iyi ortamı sunmak,
- Küçük işletmenin sesini dinlemek,
- Üst sınıf küçük işletme desteğini ilerletmek.

Temel Faaliyetler

Bu sözleşmenin onaylanması ile küçük işletmelerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak aşağıda belirtilen temel alanlarda çalışılmasına karar verilmiştir;

1. Girişimcilerin eğitimi ve öğretimi
2. Daha ucuz ve daha hızlı iş kurma süreci geliştirilmesi
3. Daha iyi kanunlar ve mevzuat düzenlemeleri yapılması
4. Ustalık Eğitiminin Gerçekleştirilmesi
5. Elektronik ortamda anında (on-line) işlem imkanının gerçekleştirilmesi
6. Tek Pazarın ötesinde daha fazla yapılabilecek olanlar
7. Vergilendirme ve finansal konular
8. Küçük işletmelerin teknolojik kapasitesinin desteklenmesi
9. Başarılı elektronik ticaret modelleri ve üst sınıf küçük işletmelerin desteklenmesi
10. AB ve Ulusal platformlarda KOBİ'lerin daha etkin ve daha güçlü temsili

V-3- ARASTIRMA-GELİSTİRME DESTEKLERİ

V-3-1-KOSGEB AR-GE DESTEKLERİ

Bilimsel/teknolojik yenilik ve ekonomik değer taşıyan fikir veya buluşları üretime döndürecek işletmelerin kurulmasını, geliştirilmesini ve desteklenmesini teminen KOSGEB – Üniversite-Sanayi Odaları ile işbirliği içerisinde *Teknoloji Geliştirme Merkezleri* ve *Duvarsız Teknoloji İnkübatörleri* KOBİ'lere AR-GE Desteği olarak 25,000 ABD doları karşılığı TL tutarında geri ödemeli malzeme-teçhizat desteği ile 35,000 ABD doları karşılığı TL tutarında geri ödemesiz destekler vermektedir.

İşletmelere ayrıca;

- Bağımsız bir işlik alanı tahsis edilir.
- Standart mobilya/büro ekipmanı tahsis edilir.
- Ortak kullanım amaçlı (Telefon, faks, fotokopi, dokümantasyon, sekreteryaya, mevcut bilgi ağları, ortak kullanım atölyeleri, toplantı, sergi, konferans, mekanları vb.) hizmetler sunulur.

Proje Bazında Verilen Hizmetler ve Destekler ise şunlardır;

- AR-GE çalışmalarında kullanılacak makine ve teçhizatın alımında destekler
- Danışmanlık Hizmetleri Desteği (Teknik / Mali / Yönetmel konularda Danışmanlık)
- Laboratuvar/Atölye Hizmetleri Desteği
- Enformasyon Hizmetleri Desteği
- Fuar Hizmetleri Desteği
- AR-GE Dokümanı Hazırlama Desteği
- Yurtdışı Fuar Ziyareti Desteği
- Yurtiçi/Yurtdışı Fuar Katılım Desteği
- Yayın Temin Desteği
- AR-GE Sonuçları Yayın Desteği
- Tanıtım Desteği
- İstihdam Desteği

V-3-2-TÜBİTAK-TİDEB AR-GE DESTEKLERİ

Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı (*TİDEB*), Para Kredi ve Koordinasyon Kurulu'nun 95/2 sayılı AR-GE Yardımına İlişkin Karar'ının, 1 Haziran 1995 tarihinde Resmi

Gazetede yayınlanması üzerine, *TÜBİTAK* bünyesinde kurularak faaliyete başlamıştır. *Tİ-DEB*'in faaliyet alanı içinde, AR-GE Yardımı kapsamında üstlendiği görevlerin yanı sıra, Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikamız çerçevesinde yürüttüğü ve yapmayı hedeflediği görevler de bulunmaktadır.

Ülkemiz insanların refah düzeyini artırmak ve yaşam kalitesini yükseltmek bilim, teknoloji ve yenilik (inovasyon) yeteneğimizin yükseltilmesine bağlıdır.

Bunu sağlamanın somut araçlarından biri olan, AR-GE Yardımı uygulaması, 1995 yılından beri *TÜBİTAK-Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı* ile *Dış Ticaret Müsteşarlığı* işbirliği ile yürütülmektedir.

Yeni bir ürün geliştirme veya üretimle ilgili bir teknik geliştirme amacıyla planlanan projelerle, AR-GE Yardımı'na başvuru yapılabilen ve desteklenmeye değer görülen projelerin AR-GE giderlerinin %60'a kadarlık kısmı hibe şeklinde karşılanabilmektedir.

V-3-3-EUREKA-TÜRKİYE

EUREKA, Avrupa ülkelerindeki endüstri ve araştırma kuruluşlarının dünya pazarlarındaki rekabet gücünü artıracak ileri teknolojilerin, ürünlerin ve hizmetlerin araştırılması ve geliştirilmesini, ülkelerarası ortak projeler oluşturulmasını ve yürütülmesini teşvik etmek için 1985'te Türkiye'nin de içinde bulunduğu 19 Avrupa ülkesi ve Avrupa Birliği'nin kurduğu uluslararası bir kurumdur. 1985'te başlatılan *EUREKA*, Avrupa'da Ar-Ge işbirliğinin çehresini değiştirmiş olup bugün 31 ülke ve Avrupa Birliği *EUREKA* üyesidir.

EUREKA'nın Amaçları Nelerdir?

- Tüm ileri teknoloji alanlarında pazara yönelik AR-GE çalışmalarını teşvik etmek,
- Avrupa'nın rekabet gücünü artırmak,
- Kaliteli ürün, metot ve hizmetler geliştirmek,
- Sınırları aşan işbirliği sağlamak,
- Sanayi ve araştırma kurumlarını kaynaştırmak.

EUREKA, üye ülkelerdeki şirket ve araştırma enstitüleriyle etkili bir iletişim kurarak, bu kuruluşların çabalarını ileri teknolojilerin gelişmesi doğrultusunda birleştirir, uluslararası

ortak projelere dönüştürür. *EUREKA* projeleri, genel olarak ileri teknoloji alanlarındaki ürün, proses ve hizmetlerle ilgili olmakla beraber, modern alt yapıların kurulması, ülkelerin ortak problemlerinin çözülmesi ve refahın artırılmasını amaçlayan araştırma ve geliştirme çalışmalarını da kapsar.

1998-1999 dönemi başkanlığını Türkiye'nin yürüttüğü *EUREKA* kapsamında işletmelerimiz 11,45 milyon € bütçeli 16 projeyi tamamlamış olup 35 milyon € bütçeli 20 proje devam etmektedir.

EUREKA üyesi ülkeler bugüne kadar 1,111 projeyi tamamlamış olup 10 milyar € bütçeli 674 AR-GE projesi ise devam etmektedir.

TÜBİTAK-TİDEB Eureka Projelerine Hangi Destekleri Sağlamaktadır?

TÜBİTAK-TİDEB Başkanlığı EUREKA'ya proje sunan KOBİ'lere proje tutarının asgari %50'ı, azami %60'ı tutarında *DTM* kaynaklı hibe destek sağlamakta, bu projelere işletmelerle birlikte katılan üniversite ve araştırma kurumlarına ise 100,000 ABD doları destek vermektedir.

Aynı proje ile *TTGV*'den de 1 milyon ABD doları ne kadar geri ödemeli sermaye desteği alınabilmektedir.

V-3-4-TÜRKİYE TEKNOLOJİ GELİŞTİRME VAKFI (TTGV)

TTGV, özel sektör ve kamu sektörünün ortak çabalarıyla 1991 yılında kurulan ülkemizin teknolojik altyapısını geliştirmeyi ve güçlendirmeyi Türk Sanayiinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünün artmasına katkıda bulunmayı hedefleyen bir vakıftır. Görevi; başta KOBİ'ler olmak üzere özel sektörde sanayi kuruluşlarının teknoloji geliştirme ve yeniliğe (inovasyon) yatırım yapmalarını teşvik etmektir. Kurucu üyeleri arasında *KOSGEB*'inde yer aldığı *TTGV* tarafından desteklenen işletmelerin çoğunluğunu (%73) KOBİ'ler oluşturmaktadır. Söz konusu KOBİ'lerin yarısından fazlası 10 yaşın altındaki genç şirketlerdir.

Sanayi işletmelerinin geliştirme projelerine Dış Ticaret Müsteşarlığı kaynağından ve Hazine Müsteşarlığı kanalıyla Dünya Bankası kaynağından destek sağlamayı sürdürmektedir.

Bu kapsamda, projenin toplam bütçesinin en fazla %50'sine, 2 milyon ABD Doları'na kadar geri ödemeli, faizsiz destek sağlanmaktadır.

TTGV Tarafından Hangi Projelere Destek Verilir?

Araştırma ve geliştirmeye dayalı, teknolojik yenilik içeren, sanayide uygulanabilir ve ekonomik değeri olan projelere destek verilmektedir. Altyapı veya üretim yatırımına dayalı projeler ile sanayi kuruluşları dışında üniversite ve araştırma kurumları tarafından sunulan projeler bu destek kapsamının dışında kalmaktadır.

Proje Desteğinden Kimler Yararlanabilir?

Sanayi Sicil Belgesine sahip sanayi kuruluşları ile yazılım faaliyetinde bulunan bilgisayar ve yazılım şirketleri TTGV proje desteğinden yararlanabilir. TTGV'ye başvuran işletmelerin büyüklüğü, yaşı ve sektörü vb hususlar işletmelerin desteklenmesi yönünde herhangi bir öncelik teşkil etmez.

Destek Süresi ve Miktarı Ne Kadardır?

Destek süresi en fazla 24 ay ve destek miktarı proje kaynağına bağlı olarak 1-2 Milyon ABD Doları arasındadır.

Proje Destekleme Koşulları Nelerdir?

TTGV tarafından projelerin toplam bütçelerinin en fazla %50'sine destek verilir. Projeyi öneren KOBİ'nin de en az TTGV'nin verdiği destek kadar katkıda bulunması gerekir. Proje süresince işletmenin harcama yapmasından sonra TTGV katkısı olarak belirlenen tutar aylık bazda işletmeye ödenir. TTGV tarafından ABD Doları olarak verilen finansal destek, projenin sona ermesinin ardından 4 yıl içinde ABD Doları olarak geri alınır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgiye dayalı günümüz ekonomisinde sınai mülkiyet, özellikle iş ortamında anahtar role sahiptir. İnsanın gelişen yaratıcılığının sonucu olan yeni ürünler, markalar ve tasarımlar hemen her gün pazarda yerlerini almaktadırlar. Bu gelişimlerin arkasındaki en büyük yürütücü güç genelde KOBİ'ler olmaktadır. Ancak KOBİ'lerin yenilikçi ve yaratıcı kapasiteleri her zaman ortaya çıkamamaktadır. Bunun nedeni KOBİ'lerin sınai mülkiyet sistemi ya da bunun buluşlar, markalar ve tasarımlar için sağlayacağı koruma ile ilgili bilgi sahibi olmamalarıdır.

İyi bir buluş veya tasarım, sahibi tarafından korunmadığı takdirde piyasada ürünü daha rahat pazarlayacak büyük rakiplere kaptırılabilir. Bu durum ise buluş sahibi veya tasarımcıyı hakkı olan herhangi bir mali kazançtan mahrum bırakabilir. Bir firmanın sınai mülkiyetinin korunması bundan doğan hakka olası bir tecavüzü engellemede ve fikirleri gerçek pazar değeri ile servete çevirmede çok önemli bir adımdır. Sınai mülkiyet sisteminin tüm avantajlarından yararlanmak firmaların yenilikçi kapasite ve yaratıcılıklarından kar etmelerini sağlar ki bu da yeni gelişimleri cesaretlendirir.

Ülkemizin ekonomik potansiyelinin çok büyük bir kısmını oluşturan KOBİ'ler, sınai mülkiyet hakları bakımından etkin olarak korunmaya en fazla ihtiyaç duyan kesimlerden biridir. KOBİ'lerin, imalat sanayisinde faaliyet gösteren işletmelerin % 99.5'ini oluşturduğu dikkate alındığında bu durum daha da net ortaya çıkmaktadır. Teknolojik alanda gelişimde bulunan imalat sanayisindeki işletmeler için patent koruması daha da önemlidir. Bu bağlamda başta KOBİ'ler olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlara, KOBİ'lerin patent korumasından faydalanma oranlarını artırıcı tedbirler almak adına çeşitli görevler düşmektedir. Bu görevler aşağıdaki amaçlara hizmet edebilmelidir:

- KOBİ'lerin patent korumasından daha çok faydalanması,
- Hükümetimizin, KOBİ'lere yönelik patent korumasına ilişkin strateji, politika ve program geliştirme kapasitesinin güçlendirilmesi,
- İlgili kanun, özel ve sivil toplum örgütlerinin, KOBİ'lere patent korumasına ilişkin hizmetler sunmadaki kapasitelerinin artırılması,
- Geniş bilgi ve temel danışmanlık hizmetlerinin sağlanması

Bu hedeflere ulaşabilmek için yapılabilecekler de:

- Uzaktan eğitim programları düzenlenmesi (etkin sınai mülkiyet yönetimi dahil)
- İlgili yayınların geniş çapta dağıtımı
- Çeşitli yardım paketleri (mali,teknik....) tasarlanması
- Eğitim amaçlı çalışma atelyesi düzenlenmesi
- Patent ile ilgili geniş veritabanları oluşturulması
- Teknoloji transfer acentalarının sayısının artırılması
- TPE ile KOSGEB arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi
- Üniversitelerde özellikle mühendislik fakültelerinde zorunlu ders olarak sınai mülkiyet hakları özellikle de patent koruması eğitimi verilmesi

Ayrıca, AB'nin AR-GE fonlarının daha etkin kullanımının sağlanması ve bu fonlara çok sayıda KOBİ'nin erişmesini sağlayacak şekilde açılım yapılması da oldukça faydalı olabilir. Bunu elde edebilmek için, bazı ulusal ve AB stratejik önlemleri önerilebilir.

Ulusal Hükümetler tarafından alınabilecek önlemler:

- Çalışan kesimin eğitim seviyesinin geliştirilmesi
- En son Bilgi ve İletişim teknolojilerini benimseyen şirketlere, özellikle KOBİ'ler için vergi muafiyetleri yaratılması
- Kamu tarafından finanse edilen AR-GE Programlarına katılım sağlayan KOBİ'lere düşük faizli kredi ve/veya hibe verilmesi
- Özellikle KOBİ'ler için, vergilerden muafiyet yolu ile genç araştırmacıların katılımını cesaretlendiren istihdam politikaları geliştirilmesi
- Bilgi ve İletişim teknolojilerinin yerel kullanımının artırılması için teknolojik gelişim stratejileri geliştirilmesi

Patent Stratejileri:

- Başvuruların iletimi ile patent tescili arasındaki gecikmelerin kısılması
- KOBİ'ler için daha düşük patent ücretleri
- Ürünlerin pazara sunumu için düşük faizli kredi
- Ulusal Patent Sistemlerinin Topluluk Patent Sistemi ile harmonizasyonu
- Endüstriyel işlemler ve yeni ürünler ortaya çıkaran AB Kamuca Finanse Edilen AR-GE Programları için otomatik patent ve patent ücretinin iadesi

- Topluluk Patentinin yeni özelliklerini tanımlama ve benimsenmesini kolaylaştırıcı önlemler

Bu önlemler alındığı takdirde işletmeler; rakiplerinin bir firmanın ürün ya da hizmetlerini kopyalama ya da taklit etmelerini engelleyebilecek, AR-GE ve pazarlamaya gereksiz yatırımdan kaçınacak, lisans, franchise veya diğer sınai mülkiyet bazlı sözleşmeye dayalı anlaşmalarda arabuluculuk faaliyetlerinden yararlanabilecek, pazar değerlerini artırabilecek, risk sermayesi elde edebilecek, finansmana ve yeni pazarlara daha kolay erişebileceklerdir.

Bunlara ek olarak, patent koruması öncesinde rakiplerinin kendilerinininki ile örtüşebilecek patentten doğan haklarını sistematik olarak araştıran firmalar, gereksiz davalardan kaçınabilecek ve bu sayede de zaman ve kaynak tasarrufunda bulunabileceklerdir.

Tüm bu önlemler, başarılı bir şekilde uygulandığında, KOBİ'lerin patent koruması ile gelişimlerini destekleyici nitelikte olup, bunların kendilerini geliştirmelerini ve sonuçta da ülkemizi ekonomik açıdan daha iyi bir seviyeye getirmeyi sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- 1- <http://www.wipo.int/sme/en>, WIPO-KOBİ Birimi, *Best Practises*
- 2- <http://www.wipo.int/sme/en>, WIPO-KOBİ Birimi yayını, *Intellectual Property and Small and Medium-Sized Enterprises* isimli makale
- 3- <http://www.finansalforum.com.tr>, 11/11/2001 tarihli *KOBİ'lerde marka ve patent koruması* isimli makale, Yazar: Sibel KOKLÜ
- 4- 1. KOBİ Kurultayı Odak Grup Toplantı Kitapçığı – KOBİ Gelişim Projesi, TOBB yayını (*Sayfalar 3, 21-22, 28-38,50-53*)
- 5- Girişimciliği ve Rekabeti Artırmaya Yönelik Faaliyet Planının Uygulanmasına İlişkin Rapor-27/10/2000, Avrupa Topluluğu Komisyonu Yayını SEC(2000) 1825 – Vol. I, (*Sayfalar 3-5, 10-34, Annex I – 3-118*)
- 6- KOBİ Rehberi 2002, KOSGEB ve TOBB ortak yayını, Hazırlayan: M. H. ÇOLAKOĞLU (*Sayfalar 3-4, 5-6, 7-8, 20-23, 24-28, 186-188 189, 190, 191-192, 193*)
- 7- CC BEST Raporu – Türkiye, Eylül 2001, KOSGEB Yayını (*Sayfalar III-IV, 19, 34-36*)
- 8- <http://www.wipo.int/sme/en>, WIPO-KOBİ Birimi, Case Studies
- 9- Avrupa Birliği KOBİ Sözleşmesi – Türkiye Raporu, Eylül 2002, KOSGEB Yayını